

DIALOG

KREŠŤANSKÝ DISKUSNÝ A POLEMICKÝ MESAČNÍK

2 I. ročník
/2008

**JEŽIŠ,
DANE
A MY**

**ŽENY A ICH
PRÍBEHY**

náš hosť

**ZBOR
BARDEJOV**

Jaroslava Anna Šicková rod. Fabrici

akademická sochárka

Narodila sa v Bratislave. Študovala na VŠVÚ, kde absolvovala oddelenie monumentálneho sochárstva v roku 1975. V roku 1974 sa vydala za akademického sochára Jána Šicka, s ktorým má troch synov: Šimona, Jána a Filipa. Do roku 1984 pracovala v slobodnom povolaní. Od roku 1984 sa začala venovať arteterapii a pôsobiť pedagogicky. Pracovala v Ústave Prof. Karola Matulaya v Bratislave, v Galérii mesta Bratislavy a od roku 1991 dodnes pôsobí na Katedre liečebnej pedagogiky na Pedagogickej fakulte Univerzity J.A.Komenského v Bratislave. Ako hosť prednáša na Jihočeskej univerzite v Českých Budejovicích v Ateliéri arteterapie, v rokoch 2004–2006 na Husovejologickej fakulte UK v Prahe a na Pedagogickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe. V rokoch 1997, 1999 a 2007 prednášala na Montclair State University v New Jersey a Hanneman University vo Filadelfii v USA, v roku 2005 na Sunshine Coast University v Austrálii.

Svoje práce vystavovala na Slovensku, v Čechách, v Bulharsku, Rumunsku, vo Švédsku, v Nemecku, Rakúsku, v Maďarsku, v Španielsku, v Taliansku, USA, Južnej Kórei, Japonsku a v Austrálii.

„V roku 2000 založila spolu s manželom Jánom Šickom a svojimi tromi študentkami Zuzanou Thullnerovou, Ester Kováčikovou a Barborou Kýškovou organizáciu Terra Therapeutica – združenie slovenských arteterapeutov, ktorej je predsedkyňou. Publikuje odborné články z oblasti výchovy a liečby umením v domácich i zahraničných odborných časopisoch.

Je autorkou kníh *Základy arteterapie* (Portál, 2002), *Význam výtvarných materiálov a médií v arteterapii* (2005) a *Arteterapia – úžitkové umenie?* (2006).

Jej sochárske práce sú umiestnené v modlitebniach CB v Bratislave, v Leviciach, v Betánii v Kalinove, v Senci, v Bratislave a v Solingene .

DIALÓG

Odporúčaná predajná cena 40 – 65 Sk
(podľa zborových dotácií)

Objednávky v jednotlivých zboroch.
Objednávky v redakcii:
cena + poštovné

PRIVÍTAME VAŠU POMOC,
KTORÚ MÔŽETE POSLAŤ NA ÚČET:
262 8040 883/ 1100, špecifický symbol 0108

Redakčná rada:

Štefan Markuš, (predseda)
Tibor Máhrik (Žilina)
Jana Nagajová (Bardejov)
Bohuslav Piatko (Bratislava)
Josef Sýkora (Bratislava)
Rastislav Števko (Levice)

Šéfredaktor (a vydavateľ):

Bohuslav Piatko (– KP Slovakia)
sefredaktor@mesacnikdialog.sk

Redakcia:

Emil Komárik
Jozef Uhlík
Jana Hlatká
Žilina:
Eva Bechná
Jana Rojková

e-mail na redaktorov v tvare:

priezvisko@mesacnikdialog.sk

Jazyková úprava:

Kristína Uhlíková

Dizajn a grafické spracovanie:

Martin Piatko

Redakcia:

Dialóg, Živnostenská 2, 811 06 Bratislava,
č. tel.: 02 529 57 933
e-mail: dialog@mesacnikdialog.sk
web: www.mesacnikdialog.sk

Tlač: BB print, Bratislava

Predná strana obálky:

Jaroslava Šicková-Fabrici:
Ranná modlitba, šamot, 2007

Zadná strana obálky:

Jaroslava Šicková-Fabrici:
Otčenáš, šamot, 2007

Reg. číslo MK SR: 3881/2007

ISSN: 1337-6985

O B S A H

	4
FÓRUM ČITATEĽOV	
	5
JEŽIŠ, DANE A MY	
Jozef Kerekréty	
	7
MAŤ ČAS NA DETI	
Dáša Danelová	
	10
ABÍGAJIL	
Štefan Evin	
	12
ŽENY A ICH PRÍBEHY	
	18
PREDSTAVUJEME ZBOR BARDEJOV	
	26
ONDREJ FABRICI	
	28
VEDA A VIERA II	
Dalibor Krupa	
	29
DVE OTÁZKY	
Eva Michalcová	

Dokonané je

Keď človek hľadá, zvažuje, a napokon vyslovuje slová, ako keby tvoril nový svet. Keď načúvame takto vyslovovaným slovám, akoby závan zjavenia ovanul našu dušu. Môže ísť rovnako o vánok života ako o tónu smrti či čohokoľvek medzi tým. Dve slová vyrieknuté nedávno v Kodak Theatre – Markéta Irglová – rozžiarili opäť po rokoch oscarové nebo u našich západných susedov. Naopak, lekárska správa z histológie s jediným slovom – pozitívny – zatiahla dovtedy jasné nebo mojej známej oblakom smrti. Rozhodné „Odchádzame!“ z úst istých špičkových opozičných politikov prinieslo na Slovensko očakávania nádeje z čias odvážnych štyroch mušketerov. Rozhodné „Ostávame!“ ozývajúce sa po chodbách budovy hradu, vlády i parlamentu, naopak, dvíhajú u mnohých hladinu divného pocitu blížiacu sa červenej hranici záplavových vln politických tsunami z čias osmičkových medzníkov minulého storočia.

V politickom boji za oceánom o najvyššie kreslo v Bielom dome v týchto dňoch tiež rozhodujú slová, niekedy krátke vety. Napríklad z úst Baracka Obamu: „Verím vo vykúpeľskú smrť a vzkriesenie Ježiša Krista.“ Od jej vyslovenia sa jeho náskok pred Hillary Clinton len zvyšuje a preferencie stúpajú. Pre našinca divné. Ako z iného sveta. A veď aj je. Takéto vety totiž politici u nás nevyslovujú. Dôvodov je viac. Jednak preto, že to málokto od nich očakáva, a jednak preto, že málokto z nich by to mohol vysloviť a pritom neklamať. U nás sa skôr počúva prejav Urbi et Orbi, v ktorom zaznie do celého sveta v mnohých jazykoch veta „Kristus vstal z mŕtvych!“. Obávam sa, že po jej vyslovení nenastane na Slovensku žiadna pozitívna zmena.

Je však veta, ktorej význam je viac ako dejinný. Vyriekol ju Ten, ktorý prišiel z večnosti do časnosti, aby ľudí z časnosti privedol do večnosti. Paradoxne priniesla život, hoci ju vykrikoval v agónii smrti – „Dokonané je!“ Veta, ktorá v tej chvíli nielen rozdelila Golgotu na „vľavo“ a „vpravo“ a dejiny ľudstva na „pred“ a „po“, ale tiež všetkých ľudí na zemi, ktorí sa narodili v minulosti a ešte sa len narodí v budúcnosti, na tých, ktorí budú vidieť Boha tvárou v tvár, a tých, ktorí nebudú. Celú večnosť! Kto si to vie predstaviť? Nikto! A predsa každý môže vedieť, kde bude, ak vie, kde je.

Naša pozornosť v tomto čísle Dialógu právom patrí ženám. Veď ženy prvé videli zmŕtvychvstalého Krista. Ženy to boli, čo utekali k ustrašeným učeníkom podeliť sa o poznanie, skúsenosť, zjavenie. Učeník Peter mal vážny problém ženám uveriť, keď v to nedefné ráno počul z ich úst prvú verziu Urbi et Orbi – „Vstal z mŕtvych!“. Dôležitá veta. Dôležitejšia však bola tá Ježišova z piatku, pretože Jeho zmŕtvychvstanie je len dôsledkom Jeho smrti.

Nám nestačí vedieť, že je dokonané a vstal. Preto moje „Urbi et Orbi“ by bolo: „Kajajme sa, dôverujme Ježišovi Kristovi a nasledujme Ho.“

TIBOR MÁHRIK
(autor je kazateľ CB v Žiline)

Píšete, reagujete, diskutujete

na www.mesacnikdialog.sk

Výzva na diskusiu: odľuka cirkvi

V záhlaví Dialógu je uvedené „diskusný a polemický“. Na tomto základe som chcel otvoriť diskusiu medzi zborními na tému „odľuka...“ Názor nášho predsedu Jána Henžela o odľuke a financovaní je síce zaujímavý, ale len ako jeho spravodlivá vízia. **Zaujímajú ma názory slovenských zborov.** Ako užívané napr. v Leviciach troch duchovných, tajomníčku a domovníka? Ako malé zbory užívia kazateľov, ako nebude medzi zborními vo financovaní solidarita? Ako bude reagovať predsedníctvo pokiaľ by prišlo k najhoršiemu, a odľuka by bola totálna?

Otvorme na túto tému diskusiu.

Marcel Nolč, Levice

Pekne vítam!

S veľkou radosťou som prijal to, že sa opäť objavila snaha vytvoriť celocirkevný časopis. Určite ho treba, a má dobrý názov – DIALÓG. Naozaj chýba dialóg v zboroch, medzi zborními i medzi cirkvou a svetom. Keď sa pozastavím nad otázkou, čo priniesla sloboda, mám pocit úzkosti, zármutku a strachu. Čo bude s nami ďalej? Keď sledujem, ako rastie priepasť medzi staršou generáciou a mladými, ako sa odmieta všetko minulé, mám strach o budúcnosť cirkvi. Veď aj svetská múdrosť hovorí – národ, ktorý zabúda na svoju minulosť, nemá budúcnosť. To platí aj u nás. To je Boží princíp, byť súčasťou minulého a budúceho. V nultom čísle Dialógu niekoľkokrát zaznela myšlienka túžby po obnove, náprave. Ja som pred piatimi rokmi prvý raz vskočil do prostredia cirkvi bratskej. Boli to krásne časy vzájomného spoznávania sa so zaujímavými ľuďmi, ktorí ma učili prijímať a oslavovať, delili sa so mnou o duchovné skúsenosti a ukazovali mi aj historické pramene tejto cirkvi. Potom som bol dlhšie v zahraničí a teraz sa pozerám na procesy v našej cirkvi. Vidím zmeny, ktoré spoločenská sloboda priniesla. Zaniká svedectvo osobnej skúsenosti,

intenzívne búrame vonkajšie hranice, aby sa ľudom zo sveta ul'ahčil pr'ichod do cirkvi, ale v podstate my začíname splyvať so svetom a strácať sa v ňom. Verím, že práve o tom budete na stránkach časopisu viesť dialóg.

Valér Ďurik, Iňačovce

Ad: Stará Turá – SLUHA

Vo vašom poslednom čísle ma zaujala diskusia o pôsobení ekumenického občianskeho združenia „SLUHA“. Najprv by som chcel povedať, že ma článok veľmi potešil. Som rád, že v Starej Turej to „žije“ a že sa tam práca prebúda. Podnetnými sa mi zdali tak názory kazateľa B. Roháčka ako aj pána P. Feríka. Združenie SLUHA, pokladám za skvelú iniciatívu. V krátkosti by som chcel reagovať na ich postoje. Som z bratislavského zboru, a poznajúc „teóriu obrancov“ Dušana Jauru (viď článok D.J., Dialóg O), chcel by som poukázať na jeden, možno zdanlivý paradox: O „vnútorný život“ sa starajú najviac tí, ktorí fungujú aj smerom von. Vysvetlím, prečo si nemyslím že je to paradox: Vnútorný pulz spoločenstva je pumpovacia inšpirácia, ktorá prichádza ako spracovanie toho, čo sa deje „vonku“. Preto uzatvorený systém funguje len na zotrvačnom princípe. Otvorenosť je to, čo prináša zmenu, nové nápady, novú energiu, ktorá vteká skrze jedincov dovnútra. Zároveň si však títo „interaktívni“ jedinci musia uvedomovať svoju prepojenosť s komunitou a aj svoju závislosť od nej. Vidím tu teda dve veci: 1. Bolo by škoda kvôli tímu postaviť útočníka do obrany len preto, lebo obranu treba posilniť. Je rozumnejšie postupne vytréňovať schopných obrancov. 2. Útočníci, uvedomujúc si svoju závislosť a zodpovednosť, by mali tiež prispievať k tréningu obrancov. A čo ak nikto nebude chcieť hrať v obrane? V tom prípade to bude musieť fungovať tak, že útočníci „vybehajú“ všetko. Mal som možnosť zúčastniť sa na mládeži u gréckokatolíkov a v tejto súvislosti ma veľmi pozitívne prekvapilo, ako v ich cirkvi dobre funguje práve spomínaná spolupráca „obrana – útok“. Za obrancov považujem ľudí, ktorí sa rozhodli celý svoj život venovať práci v cirkvi a pre cirkve. Veľmi sa mi páčili záverečné slová

pána Feríka o hľadani vzájomného vzťahu medzi cirkvou a združením SLUHA a stotožňujem sa s jeho výrokom „to, čo robím, robí cirkve“. Ak zhrniem to, čo som chcel reakciou povedať, tak asi takto: Pôsobenie navonok treba chápať ako integrálnu súčasť života cirkvi a hore spomenutým paradoxom som chcel povedať, že sa netreba obávať, že by rozvoj útočníkov mal znamenať zákonite úpadok obrany.

Ján André, Bratislava

Dialóg – koho s kým a pre koho?

Zrodu nového časopisu som sa nespierne potešila. Nulté číslo som si prečítala od prvého písmenka po posledné. Rovnako aj prvé. Potešila ma zmena layoutu, oproti nultému badať posun k modernosti a odvážnejšej práci s priestorom. Ak by som predsa len chcela na niečo upozorniť, sú to iniciály na začiatku textov. Vidí sa mi trošku zbytočné uvádzať aj iniciály aj rovnaké prvé písmeno slova. Začítala som sa do ohlasov a niektoré som vnímala ako priveľmi prísne. Časopis potrebuje na začiatku svojej cesty povzbudenie, námety na hľadanie nových ciest k čitateľom. Považujem za pozitívne, že sa časopis chce prezentovať i smerom k sekulárnej verejnosti. Názov Dialóg považujem za výstižný i zaväzujúci. Dialóg, ak má vystihnúť plnosť svojho významu, je nespierne náročná, ale i užitočná a potrebná práca, ktorá sama otvára a prináša nové a nové témy. Držím palce, aby sa tvorcom časopisu podarilo naplniť tento neľahký zámer. Aby sa časopis Dialóg stal priestorom, kde si čitateľ nájde nielen informácie o dianí v jednotlivých zboroch, ale aj námety na hľadanie ciest, ako žiť vo svete, ktorý je čoraz zložitejší, čoraz náročnejší, čoraz útočnejší k hodnotám viery, lásky a nádeje. Veď dialóg je dialógom preto, aby sa hovorilo aj o témach, ktoré sú nejednoznačné a ktorým sa občas radšej vyhneme, aby sme nemali v duši zbytočný zmätok. Lenže to nie je vždy tá pravá cesta. Nech nás teda Dialóg učí viesť dialóg navzájom medzi sebou, dialóg s inými konfesiami i dialóg so svetom, ktorému sa dnes jednoducho nedá vyhnúť.

Barbara Turčiková, Žilina

JEŽIŠ, DANE A MY

Ing. JOZEF KEREKRÉTY
(autor je súkromný podnikateľ)

Marec sa nesie v znamení jednej veľmi významnej udalosti - Veľkej noci, a jednej praktickej povinnosti - platenia daní. Že nemajú nič spoločné? Ježiš je výnimočný aj tým, že jeho život i smrť má dočinenia aj s dnešnými daňami.

Dajte cisárovi, čo je cisárovo, a Bohu, čo je Božie, je azda najznámejší Ježišov výrok. Zľudovel a stal sa porekadlom. Používa sa aj ako výzva ku kompromisu, snahe uspokojiť pragmatický záujem i svedomie. Výklady sa rôznia. Od názoru, že pravidlo platiť dane pochádza z Desatora, až po názor, že náboženstvo je ópium ľudstva a núti veriacich k slepej poslušnosti každej vrchnosti. Logická analýza výroku má šesť riešení, ktoré majú aj praktický obsah.

Platením daní štátu Boha neurazíme

Ako dôvod pre platenie daní Ježiš uvádza cisárov obraz a nápis na minci. Bolo to platidlo vyrobené len na daňové účely. Použitím numizmatických znakov a necitovaním Mojžišovho zákona povedal, že Boh tejto minci nedal žiadnu špecifickú hodnotu a považuje ju za ľudské dielo dočasného významu. Zakrátko ju nahradí iná minca s obrazom iného cisára. Nepriamo povedal, že daňový poriadok nemá oporu Mojžišovom zákone, ale je ľudským dielom.

Ak by sme dnes položili tú istú otázku, Ježiš by sa nepýtal na portrét na bankovke, ale na podpis na nej. Povedal by, že máme daň platiť tomu, kto je podpísaný na bankovke alebo na zákone o daniach. Čiže tomu, koho sme si zvolili.

Odbojní farizeji mali počuť, že dodržiavanie Božieho poriadku nebráni plneniu si občianskych povinností. Naopak, sú prípady, keď to vedie k naplneniu Božích zámerov. Pozoruhodné je, že sa Ježiš narodil v Betleheme aj preto, že Mária a Jozef sa tam museli daňovo registrovať. Ťažko predpokladať, že by sa vo vysokom štádiu tehotenstva vydali na 200-kilometrovú pešiu púť bez vážnejšieho dôvodu.

Boha neuspokojíme tým, že dane štátu neplatíme

Ak jeden z hráčov hry monopoly vstúpi na pole, kde má zaplatiť, on však nezaplatenie odôvodní tým, že peniazmi splatí dlh rodičom, hra sa skončí a začne sa hádka. Rodičia z hádky nadšení nebudú.

Ježišov výrok možno parafrázovať aj takto: „Myslíte si, že ak si tento pliešok s obrazom a nápisom cisára necháte a nedáte ho výbercovi dane, tým uspokojíte Boha? Myslíte sa! On od vás chce niečo iné.“

Diskutéri mali počuť, že Boh nechce, aby mali s cisá-

rom spor o dane. Ježiš tým vyvrátil podozrenie, že je proti svetskej moci. Výrok neposkytol náboženské dôvody na nerešpektovanie svetských pravidiel, čo čakali farizeji. Dane v staroveku sa platili víťazovi ako dôsledok vojenskej prehry. Odmietnuť platiť daň bolo povstaním proti cudzej vláde. Krokom ku vojenskému konfliktu.

Typickou židovskou daňou bola chrámová daň. Bola vyjadrením účasti na obeti za hriech všetkého ľudu. Daň rímskemu cisárovi v tej dobe nikto nespájal s desiatkami. Pre farizeja bolo absurdné vyjadrovať vďačnosť a dôveru človekovi, ktorý sa vyhlásil za boha, miesto jediného neviditeľného Boha.

Daň je povinná platba, ktorú odvádza občan hierarchicky vyššej verejnej inštitúcii z dôvodu jej zákonného postavenia. Patrí tam aj clo a povinné poistenia. Platením/neplatením dane občan vyjadruje svoj vzťah k tejto inštitúcii. Daňová povinnosť modernej doby sa biblicky dá odvodit' od vyberania kontingentov v dobe faraónov za čias patriarchu Jozefa. Cieľom bola záchrana vtedajšieho rozvinutého sveta od hladomoru. Nadprodukcia by viedla k zvýšenej ponuke a k nižšej cene poľnohospodárskych produktov a následne k ich plytvaniu. Daň zachránila život a civilizáciu. Platenie daní v našej dobe je spoločenský konsenzus demokraticky zvolenej vlády a občanov. Preto neplatenie daní štátu, odvodov do poisťovní, nabádanie iných k tomu, aby predali tovar či službu bez dokladov je nepriamo ukracovanie svojich spoluobčanov. Je to také isté ako kraďnúť tovar v supermarkete. Platí to aj pre štát: nevmáhanie daní a odvodov od neplatičov a daňových podvodníkov, odpúšťanie penále je okrádaním slušných občanov.

Boha neuspokojíme tým, že Mu dáme to, čo patrí štátu

Ak hráč v hre monopoly zdôvodní neplatenie spoluhráčovi dobročinným úmyslom, je jasné, že sleduje svoj prospech. Výrok o daniach možno parafrázovať aj takto: „Bohu určite prekáža, ak vo vzťahu s Ním chceme platiť peniazmi, ktoré sme nedali spoluhráčovi, keď sme vstúpili na jeho pole.“ Farizeji mali počuť, že z neplatenia daní chcú profitovať oni. Zbožne nedat' cisárovi, ale urobiť si

zásluhu u Boha. Hmotný prospech premeniť na duchovný. Ježiš ich otázku odlíšil od situácie, v ktorej boli zajatci v Babilone, keď boli tlačení k náboženskej asimilácii a genocída bola neskrývaným cieľom babilonského kráľa. Daniel a jeho spoločníci odopreli poslušnosť, lebo kráľ žiadal, čo je Božie.

Okolnosti tejto diskusie boli iné. Ježiš je oslovený ako uznávaná nestranná, pravoverná autorita. Prítom neskrývane stoja proti Nemu. Chcú ho chytiť v reči a udať súdu. Pro vokujú Ho ako agenti provokatéri. Bohu prekáža to, že s Ním človek nemá úprimný vzťah. Preto Ježiš odsúdil ich pokrytectvo a pretváрку. Neplatenie daní uspokojuje predovšetkým finančné záujmy neplatičov. Neplatenie daní sa zdôvodňuje tým, že dane neplatí konkurencia. „Daňou sa predražuje produkt. Je konkurenčnou nevýhodou.“ Kto však prijme skrivené pravidlá, nemá morálne právo kritizovať druhých.

Otázkou je: V čom spočíva presvedčenie človeka o stabilite jeho podnikania / zamestnania?

Áká istota je v majetku a v peniazoch? Žalm 37 hovorí, že prospech chytrácky nadobudnutého majetku je krátky, ale vernosť Bohu prináša trvalý úžitok a pokoj. Žijeme v prostredí, kde sa platenie daní a odvodov všeobecne považuje za „okrádanie vlastnej rodiny“. Falšovanie hospodárskeho výsledku je predkladané ako šikovnosť. Kresťan by však ani v takomto prostredí nemal prilievať olej do ohňa. Má skúmať motív neplatiť dane. Na motívy sa treba pýtať aj vlády: Čo je motívom udržiavania vysokej úrovne daní? Závist podnikateľom? Snaha ovládať občanov?

Boha neuspokojíme tým, že len štátu platíme dane

Výrok nie je o dobrom biznise, kde sú obaja spokojní. Vlk sýty a ovca celá. Nemá sa používať ani ako výzva ku kompromisom. Herodiáni mali počuť výzvu poslúchať (neprovokovať) Boha. Ježiš im hovorí, že Boh je nespokojný. Výrok nie je prikázáním, ale múdroslovím, porekadlom, poučnou hádankou. Implikuje sa z neho, že Ježiš uznal daňový systém rímskeho cisára a tým aj daňové systémy všetkých vlád a dôb bez ohľadu na mieru zaťaženia občanov a účel použitia dane. Z kontextu však skôr vyplýva, že sa nemá používať na obhajobu daňových systémov, ani na zdôvodnenie bezvýhradnej poslušnosti akejkoľvek vláde alebo vydierateľnosti mafii.

Ak z ľudského zákona nejaká povinnosť vyplýva, to ešte neznamená, že je dobrá aj z Božej perspektívy. To, že sa proti niečomu netreba búriť, ešte neznamená, že to treba obhajovať. Niektorí podnikatelia považujú platenie presných daní za svoju kresťanskú povinnosť. Niekedy to vyznieva, akoby sa tým chceli ospravedlniť. Áno, daň legalizuje zisk, ale len pred štátom. Nie je potvrdením, že sme to získali v súlade s Božím zákonom. Ak sme iným nedali, alebo niečo získali nečestne, daň nás od tejto viny neočistí. Pri daňovom priznaní nie sme konfrontovaní s Bohom v tom, či dáme (priznáme) daň aj z poslednej koruny. Konfrontácia je v tom, či svojím majetkom slúžime (dôverujeme) Bohu. Hlavným prejavom zbožnosti je vydať sám seba ako živú,

úprimnú obeť Bohu a prijímať druhého v mene Krista. Ježiš tento vzťah demonštroval na vzťahu k vyberačom chrámovej dane. Vedel, že sú to ľudia mafiánskeho typu, že okrádajú iných zmenárenskou činnosťou. Napriek tomu povedal, že výbercu dane máme prijímať ako to maličké dieťa, ktoré má svojho anjela strážneho v nebi. Ježiš, nemajúc peniaze na zaplatenie chrámovej dane, poslal Petra k jazeru, aby svojou prácou – rybolovom – zabezpečil peniaze potrebné na jej zaplatenie, aby ich nepohoršil.

Boha zarmútíme, ak dáme štátu to, čo patrí Bohu

Biblia jednoznačne hovorí, že lojalita má hranice: viac ako ľudí treba poslúchať Boha. Konflikt nastáva, keď daňovým zaťažením štát siaha na základné potreby a tlačí ľudí k nečestnosti. Ak nechráni férové podnikanie alebo chráni silných pred slabými, nemôže čakať podporu od vyspelého

občana ani pokoj v krajine. Konflikt môže nastať aj vo vzťahu zamestnávateľ – zamestnanec, ak je zamestnanec nútený konať v rozpore so svojím svedomím. Človek má v týchto prípadoch právo a povinnosť odmietnuť poslušnosť. Cenu, ktorú to stojí,

určuje ten, kto násilie pácha, ale jej hranice vymedzuje Boh. Kritizovať vládu za nesprávnu daňovú politiku, za rozkrádanie štátneho majetku, za tolerovanie daňových únikov, za neehospodárne a netransparentné používanie štátnych peňazí je v demokracii kresťanskou povinnosťou.

Boha uspokojíme len tým, že Mu dáme to, čo Mu patrí

V našej kultúre sa hovorí o „priznaní dane“. Výraz „priznávať“ sa používa na vyjadrenie buď toho, že sa k niekomu alebo niečomu priznám, prihlásim, alebo vo vzťahu vysporiadania sa so svojou zjavnou vinou. U citlivých ľudí slovné spojenie „daňové priznanie“ implikuje, že ide o vec svedomia. V daniach je nám daná plná autonómia, a preto je to aj otázkou svedomia. Len my vieme, koľko sme zarobili a koľko sme zo zákona povinní dať „cisárovi“. Štát to nevie a dokonca nemá ani veľkú šancu sa to dozvedieť. Ak tu budeme klamať, nikto okrem Pána Boha na to nedôjde. Preto je tendencia vnímať výrok o Bohu, ako keby On bol pri daňovom priznaní robil daňovú kontrolu – konfrontoval poctivosť nášho konania voči štátu ako inštitúcii, ktorú ustanovil nad nami. Skutočným náboženským dôvodom platenia daní je právo vplývať na chod spoločnosti. Dožadovať sa práva a poriadku na strane občanov i na strane politikov. Kto nemá čisté svedomie a pokoj, nebude mať nikdy odvahu, ale ani morálne právo postaviť sa na odpor proti zjavnému zlu. Pre nečestnosť, akou sú aj daňové úniky, ľudia strácajú orientáciu a cit pre pravdu a právo. Stávajú sa soľou, ktorá stratila svoju slanosť. Sme zodpovední aj ako prijímatelia dotácií, grantov a sociálnych výhod. Tento zdroj príjmov nemá byť tým hlavným motívom lojalita k štátu a daňovému systému. Cirkev i občania sa majú usilovať o ekonomickú nezávislosť aj od štátu.

Žijeme v prostredí,
kde sa platenie daní a odvodov
všeobecne považuje
za „okrádanie vlastnej rodiny“.
Kresťan by však ani v takomto
prostredí nemal prilievať olej do ohňa.

MAŤ ČAS NA DETI

DÁŠA DANELOVÁ vyštudovala špeciálnu pedagogiku. Po ukončení vysokej školy pracovala v ústave sociálnej starostlivosti. S manželom Ewaldom majú tri deti. Po ich narodení zostala v domácnosti. V zbere CB na Cukrovej pracuje v oblasti hudby (je kantorkou – koordinátorkou hudby), pracuje v predškolskej besiedke, je spoluzakladateľkou klubu pre deti a ich mamičky a tiež celoslovenskou koordinátorkou pre prácu s deťmi v rámci cirkvi bratskej. Porozprávala sa s ňou JANA HLATKÁ.

Tvojím manželom je známy huslista a dirigent Ewald Danel. Aké to je byť manželkou významného umelca, ktorý trávil a trávi asi dost času mimo rodiny?

Na začiatku, keď sme mali malé deti, bolo pre mňa naozaj dôležité zostať doma a starať sa o deti a domácnosť. Vôbec som si nevedela predstaviť kvalitne pracovať v zamestnaní a zároveň fungovať v rodine. Ewald bol skutočne často preč, takže som doma samozrejme zastupovala aj jeho. Nebol to pre mňa problém, lebo viem, že má na svoju prácu obdarovanie, a chcela som ho podporovať a pomáhať mu. Samozrejme, občas som mala krízy, pochybnosti, či to má zmysel, ale vždy mi pomohlo to, že som vedela, prečo som zostala doma. Napriek občasným pochybnostiam som to vnímala tak, že mojou prvoradou úlohou je starať sa o rodinu a pomáhať manželovi v jeho práci ako sekretárka, recenzentka či asistentka.

Za dôležité však považujem to, že som popri práci ženy v domácnosti robila aj niečo iné. Zapojila som sa do práce s deťmi v zbere, v ktorej som ostala až doposiaľ. Pracujem v cirkvi, lebo to považujem za dôležité a môžem pritom využiť obdarovanie, ktoré som dostala, ako každý z nás. V súčasnosti som „zamestnaná“ na plný úväzok v rôznych oblastiach cirkevnej práce. Výhodou dobrovoľníckej práce je, že si človek môže určovať, koľko času a energie chce a je v jeho možnostiach venovať jej.

Keď si zostala doma s deťmi, pomáhala si a podporovala manžela. Rodinné zázemie si vlastne vytvárala ty sama...

Bolo to o tom, že manžel robí svoju prácu, na ktorú má obdarovanie, a ja som sa snažila vytvoriť zázemie domova, prostredie, kde nám bude všetkým dobre. Už som spomenula, že nie vždy to bolo pre mňa samozrejme, musela som sa vyrovnávať s rôznymi otázkami – dnes by som to pomenovala ako tlak spoločnosti, ktorý nás núti do istých rozhodnutí a vnucuje nám svoje predstavy. V súčasnosti tento problém veľmi vnímam pri kontakte s mladými mamičkami, a viem, že rozhodovať sa pod týmto tlakom nie je jednoduché. No myslím si, že naše rozhodnutie bolo správne a že, napriek tomu, že nemám „ideálnu“ rodinu, to malo zmysel. Ewaldova práca bola a je náročná, zamestnáva ho najmä po večeroch či cez víkendy, takže je dobré, keď niekto môže doma vytvárať stabilný prvk, aby deti nemali pocit chaosu a zmätku.

Keď deti neposlúchali, alebo bolo treba spraviť niektoré čisto „mužské“ práce – ako si sa s tým vysporiadala?

S „mužskými“ prácami problém nemám, viem vymeniť žiarovku či opraviť záchod, skôr je to o psychike. Keď je človek sám, nemá sa s kým porozprávať, poradiť, najmä keď sú deti ešte malé a nedá sa s nimi o všetkom komunikovať. Vari najťažšie boli ustavičné zmeny – príchody a od-

chody, pretože keď odchádzal, bolo treba zariadiť si veci tak, aby to fungovalo bez neho, a keď sa vrátil, museli sme si spolu zvykať na to, že sme na všetko dvaja. Človek si však na všeličo zvykne, aj keď sa to na začiatku zdá nepredstaviteľné.

Okrem toho, že pracuješ s deťmi, si aj kantorkou zboru na Cukrovej. Asi sa ani nemusíš pýtať na vzťah k hudbe u vás doma?

Myslím si, že je veľmi dôležité, aby manželia mali spoločné niečo, čo môžu spolu robiť. U nás je to hudba. Od začiatku nášho vzťahu sme boli spolu zapojení do služby hudbou v cirkvi. V minulosti to bola pravidelná služba v spevokole, na bohoslužbách, teraz je to viac sporadicky, ale stále je tu niečo, čo nás spája. Keď je manžel doma a je to možné, snažíme sa nejakým spôsobom tento dar využiť. Aj naše deti majú hudobné vzdelanie aj vzťah k hudbe, ale rozhodli sa ju nerobiť, možno práve preto, že videli životný štýl hudobníka, ktorý je veľmi špecifický a ich veru neoslovil. Vníмали, že ocko je menej doma, že to prináša so sebou rôzne nevýhody, takže ich to nezlákalo. Druhá vec je, že deti majú nadanie aj na iné veci, a preto sa rozhodli ísť inou cestou.

Podporuje ťa manžel v твоjich cirkevných aktivitách?

Bez manžela by som to nemohla robiť, lebo sú to všetko dobrovoľnícke aktivity. Rozhodnutie sme museli ➤

Letný tábor I foto: JÁN JURITKA

urobiť spoločne a on sa rozhodol umožniť mi to (dokonca ma k tomu aj s deťmi povzbudzoval) a podporovať ma. Boli obdobia, keď som sa rozhodovala, či ísť do zamestnania alebo nie, ale z rôznych pohľadov sme to vždy prehodnotili a ostala som doma. Máme z čoho žiť a ja mám čo robiť.

Ako si sa dostala k práci s cudzími deťmi? Nemala si toho dost' doma?

V besiedke som začala asi pred dvadsiatimi rokmi, keď do predškolskej besiedky išli naše vtedy dve deti. Dovtedy som sa v zbore venovala hudbe. Prácu s deťmi v besiedke sme neskôr rozvinuli v tzv. „škôlke“. Chceli sme vytvoriť priestor, kde sa deti môžu navzájom viac spoznávať, kde ich môžeme spoznávať my, aby sme vedeli čím žijú, aké sú ich starosti a radosti, a vedeli na to v besiedke nejakým spôsobom reagovať. V súčasnosti je to klub pre deti, do ktorého prichádzajú mamičky s deťmi z rôzneho prostredia mimo zboru, z iných spoločenstiev, so svojimi susedami či priateľkami z ihriska. Pravidelne sa tam vždy stretávalo 10 – 20 detí.

Ako prišlo k spolupráci s ostatnými zborními? A ako si sa k tomu dostala ty?

Popri práci v besiedke sme si viacerí uvedomovali, že by bolo dobré spolupracovať aj s ľuďmi z iných zborov či cirkví, aby nemusel každý sám všetko tvoriť, aby mal možnosť inšpirovať sa od iných ľudí a deliť sa so svojimi skúsenosťami. Boli sme radi, že sa po niekoľkoročnej pauze začali opäť organizovať konferencie pracovníkov s deťmi – robil to kazateľ Štefan Evin a my sme s ním trochu spolupracovali. Neskôr vznikla potreba, aby túto celocirkevnú prácu niekto zastrešoval. V roku 2005 ma Rada CB poverila funkciou koordinátorky pre prácu s deťmi.

V rámci tejto práce som sa najprv snažila nadviazať kontakt s ľuďmi, ktorí v našich zboroch robia s deťmi, spoznať prostredie, v ktorom pracujú, ich dary i potreby. Pravidelne jedenkrát ročne organizujeme konferencie pracovníkov s deťmi, na ktorých sa vzdelávame teoreticky i prakticky. Náplňou mojej práce je byť kontaktnou osobou, na ktorú sa môžu pracovníci s deťmi obrátiť so svojimi potrebami, požiadavkami alebo názormi, reagovať na ne, sprostredkovať vzájomnú komunikáciu medzi zborními. Výsledkom našej spolupráce bol minuloročný celocirkevný detský tábor, na ktorý sme sa odhodlali, a bola to úžasná skúsenosť. Pri spoločnej práci sme

sa spriatelili, niečo sme sa o sebe dozvedeli, mohli sme sa učiť jeden od druhého, a to je, myslím, dobrá cesta.

Máš teda prehľad o jednotlivých zboroch? Aké sú rozdiely medzi nimi?

Netrúfam si hodnotiť, pretože krátkodobé kontakty mi takéto hodnotenie nedovoľujú. Každý zbor je iný a v každom zbore je iná aj práca. Princíp besiedky – vyučovanie Biblie, o Pánu Bohu, to je všade rovnaké, rôzne sú spôsoby a formy práce. Závisí to aj od toho, či sú zbory v mestách či na vidieku, či sú menšie alebo väčšie. Inak sa pracuje, keď mám 5 detí od 3 do 12 rokov a inak sa pracuje, keď ich môžem rozdeliť – každý vek má svoju skupinu. Deti žijúce v rôznom prostredí majú rôzne problémy, každé prostredie inak ovplyvňuje ich myslenie i správanie. Dá sa vypozerovať, že v menších mestách zažívajú problémy, s ktorými sa stretávame v Bratislave, s istým časovým posunom. Napríklad mobil či prístup k internetu sa stali súčasťou života detí v Bratislave skôr ako inde. Je mnoho ďalších faktorov, ktoré majú vplyv na myslenie, správanie, konanie detí a na komunikáciu s nimi v besiedke či iných formách práce.

Učíš sa od nich aj ty?

Ja sa predovšetkým snažím počúvať a pozorovať. Teším z tejto spolupráce, lebo je veľa toho, čím sa môžeme navzájom inšpirovať.

Za tých 20 rokov sa v besiedke určite veľa zmenilo...

Formy a metódy práce sa zmenili určite. V bratislavskej predškolskej besiedke rozbehla dobrú prácu s. Drahúška Markušová, ktorá priniesla materiály zvonka a zaviedla nový spôsob práce už pred viac ako 20 rokmi. Samozrejme si uvedomujeme, že deti sa menia rýchlo a my musíme neustále meniť prístup i formy práce. V priebehu rokov sme prešli od verbálnej formy, keď sa viac rozprávalo a vysvetľovalo, k tvorivým aktivitám a k tomu, aby sa deti do činností aktívne zapájali, aby niečo preživali, aby mali možnosť komunikovať svoje názory, pocity či otázky.

Aký je postoj rodičov k besiedke?

Rodičia svoje deti do besiedky privádzajú alebo posielajú, takže zrejme niečo aj očakávajú. Dôležité je komunikovať s nimi, čo je niekedy problém, ale treba nájsť na to spôsob. Nám v bratislavskej predškolskej besiedke sa to v tomto období veru nedarí. Ale máme možnosť komunikovať s nimi sprostredkované, cez prácu s deťmi. Keďže sa deťmi do besiedky často chodia aj rodičia, môžeme vidieť, ako vnímajú našu prácu. U predškolských detí niekedy rodičia nevedia, ako deťom sprostredkovať Božie slovo. Máme tiež dosť detí, ktorých rodičia nevyrástli v kresťanských rodinách. Rodičia budujú svoj duchovný život, ale nevedia, čo s deťmi v tejto oblasti, a niekedy vidíme, že sú radi, keď môžu byť na besiedke a pozorovať, inšpirovať sa. Pre mnohých rodičov môže tak byť besiedka aj školou.

Aké sú deti dnes?

Dnešné deti sa rýchlo menia, majú inú výchovu, iný životný štýl ako sme mali my alebo ich rodičia. Tí sa im s dobrým úmyslom snažia život organizovať a deti potom často nemajú čas na seba, byť samy sebou, robiť to, čo naozaj chcú. Aj maličké dieťa potrebuje čas na samostatnú hru, a aj keď sa to dospelému môže zdať ako nezmyselné pobehovanie po izbe medzi hračkami, dieťa ten čas potrebuje. Dnešné mamičky v snahe dať deťom veľa podnetov, inšpirovať ich k tvorivej hre, sa deťom veľmi venujú, ale dieťa niekedy potrebuje nerobiť nič. Nemožno mu neustále organizovať život. Deti sú potom rozptýlené, hyperaktívne, roztržité, nevedia sa sústrediť. Množstvo informácií a podnetov je niekedy pre ich vývoj až škodlivé a treba hľadať spôsoby, ako im zabezpečiť pokoj, kľud, čas s rodičmi. Dôležité je zabezpečiť im láskyplné a bezpečné prostredie v rodine, ale aj v besiedke či zборе, aby to bolo miesto, kde sa cítia dobre.

Ako by si definovala problémy dnešných detí?

Jeden problém je, že deti nemajú určené jasné hranice, ktoré potrebujú na svoj zdravý vývoj. Dnešná slobodnejšia výchova – výchova k slobode a

k samostatnosti – je pre deti náročná. Stavíme ich pred rozhodnutia, ktoré nemôžu a nevedia robiť, lebo na to ešte nedozreli. Nie je chybou rodiča, keď dieťaťu určí, čo bude jesť, čo si oblečie, ... samozrejme, do istého veku. Samostatnými sa deti musia stávať postupne.

Druhý problém je kríza autority. V dnešnej spoločnosti nie veľmi uznávame autority. Dospelí nemajú problém kritizovať hocikoho, kolegu, zamestnávateľa, vládu, prezidenta, kazateľa... Deti nerozumejú, čo autorita je. Je veľmi ťažké vychovávať ich k úcte a rešpektu k Pánu Bohu, k Biblii, pretože nemáme na čom stavať. Kedysi, keď sme použili obraz, že Pán Boh je Kráľ, tak tomu deti rozumeli – dnes im to už nič nehovorí.

Prečo podľa teba odchádzajú deti z cirkvi? Je to tínedžerská rebélia?

Na začiatku som si myslela, že keď budem s deťmi doma, budem mať na nich čas, budem s nimi v neustálom kontakte, nebudú problémy. Môžem povedať, že to tak nefunguje. Niežby som ľutovala čas strávený s deťmi, ale nie je to recept na úspech. Každý si musí prejsť svojou cestou. Mladí ľudia si potrebujú rozšíriť svoje obzory a deti potrebujú skúsiť niečo iné, aby

si vytvorili svoj vlastný názor a svoj vlastný postoj k Pánu Bohu. Niekomu to možno trvá kratšie, niekomu dlho, niekedy sa toho nemusíme dožiť.

Je tu aj opačný efekt – pre deti z neveriacich rodín je zase nové stretnúť sa s kresťanským spoločenstvom a je to pre nich zaujímavé. Je to o tom – čo som nemal, chcem zažiť. Lebo deti chcú dnes zažiť všetko. Deti z kresťanských rodín majú možno pocit uzavretého prostredia – rodiny, zboru – a potrebujú ísť von a skúsiť si to.

Myslíš, že sa tomu dá zabrániť? Keby sme deti inak viedli, že by sme im rozšírili obzor?

Jediné, čo mi napadá, je, že musíme byť autentickí a otvorení. A to nie je ľahké. Ale je to aj individuálne. Sú veci, ktoré sa v cirkvi vyskúšať nedajú, keď rešpektujem Pána Boha a isté pravidlá. Niektoré deti si potrebujú a chcú vyskúšať život bez pravidiel a „slobodu“. Dôležité je, aby si deti v ranom veku, aj v tínedžerskom, vytvárali vzťahy – aby sa stretávali v besiedke, v doraste, budovali vzťahy so svojimi rovesníkmi, ale aj s dospelými, ktoré ich v kríze môžu podržať. Nie je to recept, ale je to možnosť. ■

Letný tábor II foto: JÁN JURITKA

ABÍGAJIL* – ŽENA ROZUMNÁ A PEKNÁ

ŠTEFAN EVIN
(autor je kazateľ CB v Leviciach)

1 SAMUELOVA 25

Začnem nezvyčajnou otázkou, ktorá sa vzťahuje vôbec k prvej žene a k prvému mužovi: Čo mal, čo mohol urobiť Adam v raji, keby bol odolal pokušeniu a na rozdiel od jeho manželky Evy by v ničom nezhršiel? Článok je tak trochu pokusom o odpoveď.

Príbeh Abígajil nám veľmi jasne ukazuje, ako to môže vyzerat' v obrátenom garde, keď zlyháva muž. Dokonca nie jeden, ale hneď dvaja muži. Popri bohaprázdnom a arogantnom Nabalovi sa do hriechu takmer namočí aj Dávid. Božiemu hrdinovi sa v rozčúlení skoro pošmyknú nohy, lebo, čo sa často stáva, hriech jedného má strašnú tendenciu viesť do hriechu aj ďalších. V manželstve, ale nielen tam, je to veľmi známy vzorec správania. Do tejto krízy vstupuje zaujímavá a zbožná žena. Čítame, že Abígajil je žena, ktorá „je veľmi rozumná a pekná“. Na poradí záleží. Zo súvislosti je tiež na prvý pohľad zrejme niečo menej radosťné, že táto miss sa zle vydala a mala to, zrejme v bezdetnom manželstve, veľmi ťažké. S takými úžasnými plusmi a súčasne veľmi ťažkými mínusmi sa však pred nami objavuje ako žena, ktorá miluje Boha aj ľudí. Oplatí sa preto tejto rodinnej dráme a najmä žene, ktorá ovplyvní históriu Božieho ľudu, venovať podrobnejšie.

Je čestná a verná

Abígajil neušla z domu, keď sa jej núkala falošná šanca, že ju rozčúlený Dávid zbaví Nabala. Niekde pri mame by prečkala najhoršie, a potom by mohla začat' s iným mužom odznova. V takú príležitosť oslobodiť sa od zloducha ani nedúfala. Ale ona zostala pri ňom. Mala aj iné možnosti: zaliečať sa Dávidovi, „balamutit“ ho. Mohla ho zvädzať – mala na to figúru. Mohla mu povedať podrobnosti o Nabalových zvykoch a slabostiach, aby ho ľahšie dostal. *Čo si si Nabal, muž môj odporový, navaril, to si aj pekne zjedz?!* Nič také. Najväčšiu súvislú plochu v príbehu zaberá Abígajilina reč. Žeby ďalšia žena, ktorá rada veľa rozpráva? V Biblii je málo miest, kde by mali ženy dlhé monológy. A keď, tak sú to modlitby alebo duchovné piesne. Aj to, čo Abígajil hovorí Dávidovi, veľmi pripomína modlitbu. Začína vyznaním, pokračuje vyvýšením Hospodina, potom vyjadruje starostlivosť o Dávida a až úplne na konci sa ozve jej bolesť a prosba. Abígajil pozná Boha, chodí po Božích cestách, Abígajil žije s Bohom. Na prvom mieste je Božia sláva, potom blaho blížneho a na konci ona. Potom už lepšie

rozumieme tomu, čo táto žena dokázala. Žije v reálnom, ťažkom svete, ale aj v Božej pravde.

Stavia sa do trhliny

Nepustila sa s Dávidom do hádky, že čo si to dovoľuje k jej domu. Nevybehla na neho s hysterickými výkrikmi. Nerobí scény. Prijala zodpovednosť za to, že jej domácnosť, jej rodina zlyhala. Nezakrýva to, nevyhovára sa, nezľahčuje, nehľadá vinníka v okolí. Ba čo viac, ona vie, kto je za toto vinný: Ja sama som na vine, hovorí dvakrát. Kladie si za vinu, že nebola predvídavejšia a aktívnejšia. Že mala oveľa skôr citlivo ovplyvňovať svojho muža, keď sa z neho stával taký darebák. Alebo podcenila, odložila na neskôr pomoc Dávidovi – a pritom sa mu mohla odvdáčať aj sama, keď poznala svojho muža... *Och, niečo vážne som zanedbala, to je moja vina.* Každopádne berie na seba vinu aj zodpovednosť. To je kristovský prístup.

Koná s úctou a pokorou

Je vydatou ženou, má svoju hrdosť, nepoužíva však silné slová a gestá. Nemá maniere hviezdy ani celebrity. Zosadne z osla a pokloní sa Dávidovi až k zemi. Potom padne k jeho nohám a apeluje naňho, aby neurobil hlúposť. Nalieha, prosí, žiada, pripomína minulosť aj budúcnosť – pokorne. Nielenže sa pokloní a ona, krásavica, leží v prachu na ceste, ale opakovane, 15-krát (!) hovorí *pán môj. Ja som tvoja slúžka* (8-krát). To, že hovorí o sebe ako o Dávidovej slúžke – ešte aj vtedy, keď ju požiada o ruku – ukazuje, že svoju vinu berie smrteľne vážne a vydáva sa Dávidovi na milosť a nemilosť.

Má rozhl'ad

Abígajil je však aj obdivovateľka Dávida. Možno poznala a možno dokonca spievala ten hit o Dávidovom víťazstve nad Goliášom. Je zorientovaná v živote svojho ľudu. A preto pozná prorocké detaily – Božie sľuby, že Dávid bude Bohom vybraným panovníkom. Ona sa na zbožnú nehrá, ona s Božimi plánmi žije. Ona sama je v Božích zámeroch.

Vie, že s mužmi sa nedá rozprávať, keď sú hladní. Posilňuje dobré a nie zlé postoje.

Aj preto oslovuje Dávida ako pána – budúceho kráľa.

Je bystrá a praktická

Múdrosť a zbožnosť tejto ženy vidieť aj v jej ďalších krokoch. Napriek tomu, že používa silný teologický slovník, nezabudla, čo je prvotnou príčinou celého konfliktu: *Pozri, Dávid, tvojím hlavným problémom je to, že všetci ste hladní a unavení. Podme riešiť toto. Nech sa páči. Prestierame. Dobrú chuť.* Vie, že s mužmi sa nedá rozprávať, keď sú hladní. A používa múdry spôsob – nazýva sa to presun pozornosti, ktorý často zaberá na deti: *Dávid, už si nevšimaj Nábala. Teraz som tu ja. A mám so sebou všetko, čo potrebuješ. Cítiš, ako voňajú tie figové koláče? Pozri, koľko pítia je v mechoch. Daj si z tej pečenej jahňaciny.* Ďalším príkladom jej múdrosti, ktorou vplýva na vykoľajeného muža, je schopnosť vyzdvihnúť jeho silné stránky, dotknúť sa správnej struny a nedráždiť. To svedčí o tom, že nie je povrchná, ale že má veľkú vnútornú duchovnú silu. Hovorí o Dávidových nepriateľoch, že skončia ako kameň vyhodенý z praku. Spomína prak... To bola v detstve Dávidova obľúbená hračka a neskôr víťazná zbraň. Dotýka sa nie slabosti, ale jeho silnej stránky. Posilňuje v ňom dobré a nie zlé postoje.

Je rozhodná

Aj na začiatku aj na konci sú slová, že „*sa poponáhľala*“ a „*rýchlo vstala*“. Nastáva kritická situácia: Zlyhal jej manžel a hrozí, že zlyhá aj Dávid. Neodkladne sa chytá iniciatívy, mobilizuje svoje sily, aby zabránila nešťastiu v rodine a hriechu u budúceho kráľa. Dá do tej stávky celý svoj život – a potom sa stiahne. Až na samom konci svojej reči hovorí Dávidovi: *Spomeň si na mňa, keď už budeš kráľovať. Je mi ťažko. Rada by som sa z toho dostala. Ale teraz pokorne zostávam tu, kde je moje miesto. Urobila som len to, čo teraz bolo potrebné.* Mesiášsky, spasiteľsky koná, ale neurobí zo seba mesiáša. Nevezme autoritu a kormidlo natrvalo do svojich rúk. Ani vtedy nie, keď sa nečakane stane vdovou a Dávid jej navrhne sobáš. Čo na to Abígajil? Teší sa, ako bude Dávida „kočirovať“? Veď si už vyskúšala, že ho vie ovplyvniť. Uvažuje však celkom inak, v súlade s jej kristovským charakterom: *Nech je tak. Budem rada umývať nohy Dávidovým sluhom.* Ani nie manželovi, ale jeho sluhom. To je viac ako staroveká orientálna pokora žien. Podobne ako Ježiš Kristus, ktorý tiež vzal uterák a dal sa do umývania nôh učeníkom, čo mali robiť otroci. Abígajil zostala aj naďalej v pozadí. Nevieme nič o tom, že by sa ona, alebo jej syn Daniel neskôr zapojili do divokých zápasov, ktoré viedli Dávidovi synovia a otcov trón.

Je predobrazom Krista

V niektorých starozmluvných postavách mužov vidíme,

JAROSLAVA ŠICKOVÁ-FABRICI: Infinity, vystavená v Austrálii

vďaka jasnej optike Novej zmluvy, čiastkovú charakteristiku Pána Ježiša Krista: Jozef, Mojžiš, Dávid. Ale táto kapitola nám ukázala, že aj ženy odrážajú kristovský charakter. Abígajil sa obetavo postavila do trhliny, do medzery medzi nepriateľmi. Berie hriech vážne a berie ho na seba. Zároveň má postoj služobníka, ktorý sa stará o dobro druhých. Je pripravená a ochotná slúžiť.

Tu sa môžeme pokúsiť o odpoveď na otázku: Čo mal, čo mohol urobiť Adam, keby nebol zhršil podobne ako jeho manželka Eva? Adam má neskutočný problém. Miluje Evu odrazom do neho vloženéj Božej lásky. Eva je pre neho jedinou rovnocennou bytosťou. Je polovicou jeho života. Nemôže už bez nej byť. Sú kompletným človekom. Ale Evin hriech ju drasticky ťahá preč od Adama. Pre hriech musí opustiť raj a čeliť smrti. Zostane Adam v raji sám? Láska ho núti zostať s odchádzajúcou Evou. Ale láska k Bohu ho núti zostať s Bohom a prísť tak o Evu. Čo má milujúci a spravodlivý Adam robiť? Má sa s ňou rozviesť a pýtať si od Boha inú manželku? Odpoveď dáva Ježiš Kristus: „*Nikto nemá väčšej lásky ako ten, čo kladie život za svojich priateľov*“ (J 15:13).

Milujúci a spravodlivý Adam mohol z lásky a s láskou len zomrieť za Evu.

A presne to urobil druhý Adam, Ježiš Kristus, vo vzťahu k nám. Zomrel za nás hriešnych mužov a hriešne ženy. Ja ako muž, ty ako muž, ty ako žena sme tou nevernou, hriešnou, z raja vyhnanou nevestou, manželkou. Ja som robil z Boha hlupáka, ty si robil(a) z Boha hlupáka, my všetci sme ním pohrdli. A on sa s nami nerozviedol. Abígajil – žena rozumná, pekná a zbožná. □

ŽENY A ICH PRÍBEHY

Ženy kresťanky sú fascinujúce bytosti, nad ktorými v cirkvi premýšľam tým viac, čím ich bližšie poznávam. Len ony sú Duchom Svätým vyzývané k dokonalosti, majú šíriť Kristovu vôňu a pritom, ako hovorí 31. kapitola knihy Prísloví, ešte aj ich odev má byť v purpure dvakrát farbenom, teda mali by byť príjemné aj zvonajškom. Nemajú to byť pasívne pušky, čo kráčajú krok za manželom, mali by byť aktívne a jednako, ako prízvukuje apoštol Pavol, domácke. Ich hlavou by mal byť muž podriadený Kristovi, ak nemajú muža, tak Kristus sám, a pritom musia byť v strehu ako hadi a krotké ako holubice. Majú byť múdre, skúmať duchov a byť mužom aj pri podriadenosti rovnocennými bytosťami, partnerkami, lebo v Kristovi už nerozhodujú rozdiely etnické, ani pohlavné. Ako to všetko môžu bez milosti Božej, bez toho, aby ich viedol samotný Kristus? V Cirkvi bratskej na Slovensku ani v Česku nenájdeme za kazateľnicami ženy, cébečkársky vtip hovorí, že sa za ne postaví, až keď všetci muži budú mŕtvi alebo totálne neschopní. Ako pozerám okolo seba, zatiaľ sa žiadna nestázuje. Zmŕtvychvstalého Krista videli prvé ženy. Iný vtip, tentokrát naddenominačný, hovorí, že to Pán Boh tak zariadil preto, aby sa to rýchlo rozneslo. Nuž, nech sa teda roznesie, že ten istý Kristus žije cez životy tých žien, ktorých mená a tváre vám v tomto čísle Dialógu prinášame.

Pripravila: JANA ROJKOVÁ

Čo nie je z viery, je hriech

ZORA JAUROVÁ (CB Bratislava)

Vraj mám napísať niečo ako žena, ktorej „je prednejšia kariéra ako rodina“. Takto si ma vytypovala redakčná rada tohto časopisu (zložená prevažne z mužov). Že vraj niečo o tom, ako je práca pre mňa dôležitejšia než hrnce a deti. Tak teraz neviem. Pri všetkej snahe poskladať sa do tejto vopred danej, cez prsty stereotypu nazeranej úzkej škatuľky na rozsahu 1000 zna-

kov tohto článku som trochu na rozpakoch. Predovšetkým – veľmi rada, často a dobre varím. Toľko o hrncoch. Momentálne sa starám o 10-mesačného syna. Toľko pokiaľ ide o deti. A môj životopis zatiaľ nemapuje nijakú hviezdnu kariéru. Áno, to, čo ma ženie vpred, je snaha niečo zmeniť. Na svojom živote, na svete okolo. Výsledky? Zatiaľ snád len drobné víťazstvá, ktoré dávajú nádej, že vynaložená snaha sa len tak nestratí.

Čo však považujem za dôležité, je stáť si za tým, čo robím. Nerobiť veci len preto, že „tak sa predsa u nás robievajú“. Stereotypom totiž čelíme všetci. V cirkvi aj v spoločnosti. Krízu rodiny, či zmysluplné profesijné anagažovanie sa nájdeme tam aj tam. A nešťastných ľudí, ktorí odmietajú prevziať zodpovednosť za vlastné životy, tiež.

Rodina a kariéra? Neznamenajú pre mňa vzájomne sa vylučujúce situácie, takisto ako to neznamenajú pre môjho muža. Oboje je pre mňa súčasť jedného celku, ktorý beriem ako dar a snažím sa s ním narábať zodpovedne. Hľadať spoločnosť, ako by sa veci mohli robiť. Nie je to ľahké, ale kto povedal, že by malo byť?

Vážim si ľudí, kresťanov, ženy a mužov, ktorí aktívne pristúpili k životu a prostredníctvom svojich rodín či práce menia svet. S dôverou voči Bohu a s plnou zodpovednosťou. Lebo „všetko, čo nie je z viery, je hriech“. Chcela by som sa im podobáť. □

AGNESA PANGRÁCOVÁ neobyčajná obyčajná žena

JANKA NAGAJOVÁ (CB Bardejov)

Keby ste ju pred tromi rokmi stretli, asi by vás ničím neupútala. Obyčajná dedinská žena okolo sedemdesiatky z východu Slovenska. Nevynikala krásou, neohurovala múdrosťou. Nebola nápadná vycibreným vkusom, nebola zapojená do takej služby zboru, ktorú si každý všimne. Nemala manžela ani deti.

Ale jej život hovoril. Bola to silná kázeň, nepotrebovala veľa slov. V mladosti s detinskou úprimnosťou prijala Pána Ježiša a žila pre neho pokorne a ticho celý život. Nikdy sa nevydala, ale necítila krivdu „osudu“. Slúžila svojej širokej rodine, starala sa o deti svojich príbuzných. Opatrovala chronicky chorú staršiu sestru, s ktorou bývala v malom domčeku. Vykonyvala ťažké hospodárske práce namiesto svojho brata, ktorý zanechal vdovu s piatimi deťmi. Pritom bola zamestnaná ako robotníčka pri páse.

V závere života ťažko ochorela. Nikdy nezabudnem na tichú dôveru, s ktorou prijala tento údel. Pri rozhovoroch s ňou z každého slova a najmä z jej správania vyžarovala láska k Pánu Ježišovi. Nevzdychala, že pomaly zomiera a má bolesti. Jej jedinou obavou bolo, čo bude s jej sestrou, ktorá je na ňu odkázaná. Aj táto jej prosba sa splnila, Pán Boh pridal jej sestre toľko sily, že je schopná starať sa o seba, a príbuzným toľko lásky, že je pomáhajú. □

Som vďačná za životy takýchto skromných nenápadných ľudí, ku ktorým patrila Agnesa Pangrácová. Túžim aj ja žiť tak, aby som na konci života mohla počuť slová: „Dobre, sluha dobrý a verný (...), vojdí do radosti svojho pána!“ (Mat. 25, 21) □

Niet sa čoho obávať

MIRKA PÉMOVÁ (CB Stará Turá)

Som matkou dvoch detí, sedemročnej dcéry a osemročného synka, ktorý sa narodil s pomerne vážnym postihnutím nožičky. Svoje deti už tri roky vychovávam sama. V dnešnej dobe to nie je nič výnimočné a veľa ľudí pokladá za samozrejmosť, že ženy to zvládajú aj bez manželov. Ale ja prosím každý deň Pána Boha o múdrosť. Je to tá najťažšia a najzodpovednejšia úloha, aká mi bola kedy zverená. Ako mladé dievča som túžila po samostatnosti a vlastným snažením som chcela všetko riešiť. Pán Boh splnil moje túžby, dostala som zodpovednosti nad svoje očakávania. Byť ženou a matkou nie je v mojom prípade najľahšia úloha. Je to každodenný zápas na kolenách o pomoc a vedenie. „Pane, prečo musím byť sama? Je to ťažké, veď aj šťastné manželstvá hovoria, že v dnešnej dobe nie je

ľahké vychovávať deti.“ Ale Pán Boh ma postavil do tejto úlohy a ja sa to snažím robiť najlepšie, ako viem. Nevie, čo je pre mňa pripravené do budúcnosti, ale teraz je to takto a viem, že je tu ten najlepší dohľad „zhora“, takže sa nemám čoho obávať. □

Šťastná depresia

EVA BECHNÁ (CB Žilina)

Byť pacientom psychiatrie nie je nič, čím by sa človek chváľil. Napriek mnohej osвете je také niečo u nás stále vnímané ako biľag, ako niečo, čo sa vám stalo, lebo ste zlyhali, alebo boli zlí (resp. nedostatočne duchovní) a takých treba širokým obľúkom obísť. Máte pocit, že tam za tými múrmi sú nejakí iní ľudia, ale vám sa to nikdy nestane. A predsa... Po pôrode

druhej dcéry sa u mňa prejavila silná depresia. Vždy som bola skôr labilnejšia a pár rokov predtým som sa na ťažkú endogénnu depresiu liečil môj otec. Bránila som sa zubami-nechtami si priznať, že som chorá. Najskôr som pristala na ambulantnú liečbu, ale keď sa veci nezlepšovali, skôr zjavne naopak, manžel a mama ma presvedčili, aby som išla do nemocnice.

Hlavu mi pomazali olejom

Nadopovaná upokojujúcimi liekmi, s neprítomným výrazom v očiach, v župane bez opasku, ktorý mi zobrali z bezpečnostných dôvodov, ocitla som sa na uzavretom oddelení. Ležala som v posteli a pociťovala také hlboké zúfalstvo a beznádej, aké len žena matka môže zažiť. Bez detí, nevediac, čo jedli, kedy išli spať, či plačú, a úplne bezmocná. Nevedela som, ako dlho tam budem a či sa vôbec niekedy uzdravím. Jediné, čo ma posilňovalo, bola vôňa oleja z vlasov. Posledný deň pred nástupom do nemocnice sa bratia starší a nový kazateľ Tibor Máhrík prišli za mňa domov modliť a pomazali mi hlavu olejom. Pripomínal mi ich úprimný záujem a podporu, ktorú mi prejavili, a Božiu prítomnosť na mieste, na ktorom som sa ocitla.

V nemocnici som bola nakoniec osem týždňov. Bol to veľmi ťažký čas, ale zároveň aj veľmi zvláštny a obohacujúci. Tak ako som na začiatku vôbec nechápala prečo, dnes viem, že ma Pán Boh veľmi ľúbil, ak mi dal prejsť niečím takýmto.

Vitamín C od Boha

Poznala som tu toľko smutných ľudských osudov obyčajných aj vzdelaných ľudí, ktorí si svoju chorobu nevybrali a zaskočila ich takisto ako mňa. Toľko krásnych mladých ľudí s ťažkými diagnózami, ľudí, ktorých vďaka ich chorobe vyhodili zo zamestnania, alebo ich opustila rodina. Bola som medzi nimi „šťastný depresista“. Každý deň ma pociťoval navštevoval manžel a ďalší členovia rodiny. Prichádzali ľudia zo zboru, niekedy aj dvaja, traja. Babičky si podelili deti a dali im toľko lásky, že moju neprítomnosť nijako dramaticky nepocítili.

A Pán Boh cezo mňa posilňoval iných. Na našu izbu na otvorenom oddelení sa chodievali ľudia vyzozprávať. Niekedy večer som zobrala „Vitamín C od Boha“ a čítala svojim spoločníkom a spoločníčkam nahlas. Vypýtala

som si, aby mi z domu doniesli spevník, a učila som svojich nových priateľov chválospevy. Pamätám sa, že sa im najviac páčili slová piesne *Ty si môj pastier!* Ľudia tu boli zvláštne otvorení. Nemali sa už na čo hrať. Či starí či mladí, s titulmi aj bez titulov, bohatí aj chudobní, všetci sme na tom boli rovnako. Padali všetky bariéry. Vytvárali sa zvláštne priateľstvá.

Moc v slabosti

A ešte niečo som sa tu naučila. Dovtedy som sa nikdy nedokázala úplne odovzdať do Božích rúk. Vždy som potrebovala mať aspoň malú kontrolu nad svojím životom a životmi druhých, s naivnou predstavou, že mi to bude niečo platné. Teraz ma Pán Boh pritlačil. Či som chcela či nie, musela som Mu naplno dôverovať a nič iné mi nezostávalo. A veci išli tými najlepšimi nebeskými chodníkmi. V mojej slabosti sa dokázala Jeho moc. Otvoril mi nové horizonty v živote a výzvy k službe na Jeho slávu.

Na jednej strane nikomu nepravem takúto skúsenosť, veď vždy je lepšie, ak môžeme zostať zdraví a bez problémov. Na druhej strane však, ak by som mala žiť planý život, bez všetkých týchto skúseností, radšej by som to podstúpila znova. □

Na prahu manželstva odovzdaného Bohu

JANKA MÁHRIKOVÁ (CB Žilina)

foto: L. Bechný

Otázky lásky, chodenia, manželstva sú azda najfrekvencovanejšie a najžiadanejšie na väčšine mládežníckych konferencií, či seminárov. Problematikou manželstva alebo predčasného sexuálneho života som sa zaoberala vo viacerých seminárnych prácach, urobila som prieskum verejnej mienky. Zistenia a výsledky presne zodpovedali

mojim očakávaniam – v spoločnosti prevláda názor, že manželstvo je už len prežitok, je staromódne a najčastejším argumentom je: „však ak sa dvaja majú naozaj radi, tak papier na to nepotrebujú“. Pri prezentácii mojich prác som sa snažila spolužiakom ponúknuť, vykresliť aj iný (kresťanský) pohľad na manželstvo, pretože verím, že ako kresťania máme byť „svetlom a soľou“ v každodennom živote (v rodine, medzi priateľmi, spolužiakmi, kolegami...) a i keď žijeme v tomto svete, nesmieme sa mu pripodobňovať a hľadať kompromisy. Po prezentácii boli spolužiaci dosť udivení a cítila som z ich strany aj určitý rešpekt. Myslím, že je to hlavne tým, že aj oni (ako každý človek stvorený Bohom) majú v hĺbke svojho srdca zakorenenú túžbu po skutočnej láske, vzťahu, oddanosti, vernosti, priateľstve, ktorých naplnenie môžu nájsť v manželstve, ktoré Boh ustanovil, a zároveň treba dodať, že len v takom manželstve,

kde Boh kraľuje v srdciach oboch partnerov, kde obaja partneri túžia po Božej blízkosti, vedení, láske; kde dovidia, aby Boh bol súčasťou každej oblasti ich života a sú pripravení a ochotní vložiť sa s úplnou dôverou do Jeho rúk, aby si ich On použil pre budovanie a rast Jeho tela (cirkvi), aby všetko mohlo byť konané na Jeho slávu a česť.

Práve sa nachádzam v období, keď ma necelé tri týždne delia od veľkého dňa „D“ – dňa mojej svadby, na ktorú sa veľmi teším a pripravujem sa najlepšie, ako len viem – (vybrať čo najpohodlnejšie topánky, zabezpečiť kozmetiku, kaderníctvo a množstvo iných vecí). Samozrejme pri príprave pomáhajú všetci okolo – rodina, priatelia zo zboru. Ale je to aj obdobie, keď sa modlím, aby Pán pripravoval aj moje srdce, lebo keď si len pomyslím na celý ten rad vymenovaných vecí, ktoré by mali v manželstve byť (samozrejme, je ich oveľa viac, zamerala som sa skôr na tú duchovnú stránku), aby bolo skutočne naplnené a Bohom požehnané, prepadá ma okrem radosti aj strach, či to všetko z mojej strany zvládnem... Ale niet nad múdrosť Božieho Slova, ktoré je pre mňa v týchto dňoch povzbudením a uistením: „Naňho zložte všetky svoje starosti, lebo On sa o vás stará.“ (1Pt 5:7), a preto strach nahrádza nádej, že Pán prikryje moje slabosti i nedokonalosť, a tak bude oslávený i v našom manželstve.

Verím, že Boh ponúka človeku krásne a plnohodnotné manželstvo, ale len s Ním, preto všetkým slobodným, ale už aj vydatým/ženatým: „Pustime Ho doň a dajme Mu to najlepšie miesto, ktoré Mu od raja patrí!!!“

„Pane, ak mi dáš deti, dám ich Tebe“

ANNA JURČOVÁ (CB Michalovce)

Ak mám povedať svedectvo, ako prežívam svoje poslanie ženy, musím sa vrátiť do útleho detstva, keď som prijala Pána Ježiša ako svojho Spasiteľa, a do čias stredoškolských, keď som urobila rozhodnutie slúžiť Bohu naplno. Nebyť pôsobenia Božej milosti v mojej mladosti, asi by môj život dnes vyzeral ináč. Vtedy som myslela,

že sa nevydám, pôjdem niekde do misie a budem šíriť evanjelium. Pán Boh to trochu zmenil. Vydala som sa za muža, ktorý tiež chcel slúžiť Bohu. Sedem rokov bol diakonom popri civilnom zamestnaní, potom bol pozvaný do služby kazateľa. Mojou úlohou bolo a je byť mu v tejto ťažkej, ale zároveň privilegovanej službe pomocou a povzbudením.

Dve dcéry a päť synov

Na začiatku nášho manželstva sme nejaký čas nemali deti. Veľmi som po nich túžila a modlila som sa s biblickou Annou: „Pane, ak mi dáš deti, dám ich Tebe“. Boh vypočul

moju modlitbu a dal nám dve dcéry a päť synov. Prijali sme ich ako prejav zvláštnej Božej milosti a dôvery, ale súčasne sme si uvedomovali obrovskú výzvu vychovať ich podľa Božích princípov. Aby som to všetko mohla zvládnuť, učila som sa žiť z moci vzkrieseného Pána, rozpoznať priority, netrápiť sa budúcnosťou, len dnes sa postarať o potreby mojej rastúcej rodiny. Nebolo a nie je to ľahké, ale Boh je verný a môžem vyznať, že mi predivne pomáha.

Budovala som vzťah s deťmi

A ako je to s mojím zamestnaním? Po skončení gymnázia som pre komunistický režim nemohla študovať, čo som chcela, urobila som si nadstavbu a pracovala v knižnici. Celkom ma to bavilo. Mala som prehľad, čo vychádza, a mohla som veľa čítať. Lenže odkedy som odišla na prvú materskú dovolenku, som sa do knižnice už nevrátila. Nechcela som deti dávať do škôlky. Nechcela som prenášať svoju zodpovednosť za ich výchovu na cudzích ľuďoch a tak ohrozovať ich duchovný vývoj a náš citový vzťah.

Isteže by nám môj finančný príjem uľahčil život, ale ak som mala mať čas na každé dieťa pomôcť im v školských povinnostiach, vozit' ich na hudobnú, budovať naše aj ich vzájomné vzťahy a pod. – nedalo by sa to zvládnuť popri zamestnaní. Nikdy som nemala pocit, že sa nudím a potrebujem budovať svoju vlastnú kariéru. Okrem toho som popri rodine vždy, keď to bolo možné, nejakým spôsobom pomáhala manželovi v cirkevnom zbere. Neskôr som dostala možnosť pracovať ako katechéta na čiastočný úväzok. Mám radosť, keď môžem hovoriť o Bohu deťom, dorastencom alebo ženám na skupinke.

Vraciam lásku mamičke

V minulom roku mi pribudla úloha starať sa aj o moju 77-ročnú mamičku, takže mám aspoň trochu možnosť vracat' jej lásku a starostlivosť, ktorú mi ona v detstve venovala.

Ak by som svoju prácu robila len pre ľudí, skoro by som sa unavila a žiadala by sa mi zmena. Ale keď si uvedomím, že investujem do budúcnosti rodiny, Božieho kráľovstva a navyše do večnosti, mám radosť, že moja práca je zmysluplná a je súčasťou Božích zámerov.

ZATMENIE SLNKA

IVETA GLEVITZKÁ (CB Trenčín)

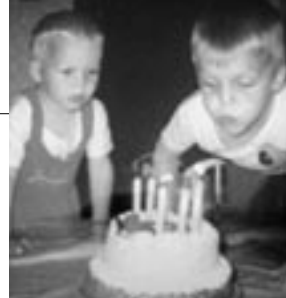
Bolo nezvyčajne nádherné januárové slnečné ráno. Martin bol veľmi pokojný, dlho sme sa rozprávali, potom si urobil výdatné raňajky, ktoré si priniesol do obývačky. Modlil sa sám, potichu a veľmi dlho... Marek ešte spinkal, ale Jakub už s nami štebotal. Potom sa mi uložil do náručia a ešte zatváral očka. Ocko sa spokojne na nás usmieval a sľúbil, že kým odcestuje do Bratislavy, ešte sa zastaví. Potom sa postavil do dverí, ešte raz sa na mňa usmial a iba mi zakýval na rozlúčku, aby nevyrušil Jakuba. Bolo mi fajn, ale od začiatku januára ma neustále sprevádzal Martinov biblický veršík na ten rok. 2Tím 4,8: *Za týmto už mi je odložená koruna spravodlivosti, ktorú mi dá Pán odplatom v ten deň, on, ten spravodlivý sudca, a nie len mne, ale aj všetkým, ktorí milujú jeho príchod.*

Martin s Markom

Martin s Jakobom

Spoločná torta 4+2

Na výlete v Rakúsku

Marek s Jakobom

Biblický verš prorocťvom odchodu

Bála som sa, že mu rozumiem, bála som sa, že je príliš jasný a že jeho naplnenie môže byť pre mňa neúnosné. Martin sa len spokojne usmieval, keď videl, ako nad ním sedím a premýšľam. Raz mi úplne pokojne povedal: „Áno, to naozaj vyzerá, akoby som mal zomrieť, ale vieš, mojko, ja som Boží a keď Pán Boh povie dosť, nikto už na mňa nebude mať právo...“ Ani v toto krásne ráno som nemohla myslieť na nič iné. Jakuba som dala ešte do postieľky a znovu som si sadla k Biblii a čítala a čítala. Verše predtým, verše za tým. A verš predtým mal ujo Milan na ten rok, keď potom zomrel.

2Tim 4,7: *Bojoval som dobrý boj, beh som dokonal, vieru som zachoval.*

Božie dieťa, ktoré sedí nad Bibliou, by malo prežívať nádherný hlboký pokoj, ale mňa tieto chvíle mučili, naháňali mi nielen bázeň pred Pánom Bohom, ale aj obyčajný ľudský strach a neistotu. Prišla Táňa, moja najbližšia priateľka. Keď videla, že znovu sedím zamyslená nad Bibliou, vedela, na čo myslím. Jej otázka „A to chceš celý rok rozmýšľať nad tým, či ti Martin nezomrie?“ ma dostala do reality.

Môj manžel havaroval

Vstala som, Bibliu som odložila a ten veršík som schovala hlboko do zásuvky, aby som ho už v tomto roku nestretla. Vyžehlila som pár košiel, starostlivo som ich zavesila na ramienko, lebo som vedela, že Martin sa po tú bielu ešte zastaví, kým pôjde do Bratislavy. Nevedela som, na čo tam ide, ale tušila som, že to je niečo veľmi dôležité, keď mu záleží na tom, aby mal bielu košeľu. Táňa sa zberala, že sa pôjde pustiť do nejakej práce, ale kým ešte stála na schodoch, zodvihla som telefón, že zavolám Martinovi do roboty, prečo si ešte neprišiel po tú košeľu... Ťažko sa dá opísať rozhovor, ktorý vtedy prebehol medzi mnou a tou slečnou, len si pamätám, že neprirodzene zhíkla a nepríjemne sa čudovala, že ešte neviem, že Martin havaroval. Tie sekundy boli dlhé, plné, zmätené. Táňa sa zo schodov vrátila ku chlapcom, ja som sa rýchlo obula a letela som peši cez Turú za Martinom do firmy. Celú cestu som kričala na Pána Boha, aby mi ho nebral, radila som mu, aby nám zobral hocičo iné, autá, firmu, dom, len nech mi neberie Martina, bez všetkého si viem život predstaviť, ale nie bez Martina! Máme predsa dve malinké deti, plánovali sme toľko veľkých vecí, celá moja budúcnosť sa predsa bez Martina nedá žiť!

Neovláduteľná slabosť

Vo firme bolo rušno, zmätok, niektorí ľudia pobehovali, niektorí postávali, ako keby čakali, kto im dá nejaké pokyny, iní telefonovali, nikto sa na mňa nechcel pozrieť, nikto mi nič „nevedel“ povedať a nechceli mi dať ani auto. Pristúpil ku mne nejaký pán, schmatla som ho za ruku a rázne som mu povedala, aby ma zaviezol za ním. Po ceste sa stále vo mne miešalo: Žije?! Nežije?! Predstavovala som si, ako prí-

dem na križovatku, Martin bude stáť nad rozbitým autom a ja pred všetkými ľuďmi sa mu vrhnem do náručia a budem nahlas Pánu Bohu ďakovať, že mi ho nezobral... Ale keď ma ten pán opatrne, nežne pohladil, vedela som, že to všetko je len moje zúfalé pranie. Nepamätám si, či som plakala, ale presne si pamätám, že to nezvyčajne nádherné slnečné ráno sa zmenilo na čiernu tmú. Martin, môj manžel, osobnosť môjho života... zrazu nebol. Ten silný, milujúci otec mojich detí... zrazu nebol. Moja budúcnosť... zrazu nebola. Slnko... zrazu nebolo. Prenikla ma neovláduteľná slabosť, nedovolili mi ísť za ním, ani sa už na neho pozrieť. Vraj: „Tu už nemá čo robiť, načo si ju sem doviezol?!“ Ako nejakú vec, posadili ma do iného auta, zaviezli ma k lekárovi, aby mi dal niečo proti šoku, a tušila som, že ak budem klásť odpor, budú ma považovať za zbavenú zmyslov. Vtedy som sa bezmocne rozplakala. Cítila som sa sama, opustená, prázdna, nevedela som, čo mám robiť, mala som hrozný strach.

Ocko odišiel do neba

Potom sa ma pýtali, kam chcem ísť, ale ja som vôbec nevedela, čo mám chcieť, ani kam mám chcieť ísť, vedela som len, že chcem Martina späť a nechcem nič, čo by malo byť bez neho. Zaviezli ma do jeho kancelárie, odtiaľ som veľa telefonovala. Mojej maminke, Silvii, Tiborovi...

Táňa bola s chlapcami už u nej doma, išla som za nimi. Jakub si spokojne hompáľal nožičkami v buginke a Marek na mňa vypliešťaľ očká čakajúc, čo mu poviem. Objala som ho a povedala som mu: „Náš ocko odišiel do neba, lebo Pán Boh si ho zavolať.“ Mal len tri roky, ale dovtúpil sa, že to asi nebude taká tá služobná cesta, z ktorej sa ocko vráti. Večer bol náš dom plný ľudí, nepamätám si presne, kto všetko prišiel za mnou, viem, že tam boli moji rodičia, Tibor s Táňou, Silvia, myslím, že Martinovi rodičia... Ale pamätám si presne, že v tej hrôze to bol dotyk láskavej Božej ruky. Dar a dôkaz toho, že On, ten spravodlivý sudca, ma predsa nenecháva samu. A Martinovi, podľa svojho zaslúbenia, už dal korunu spravodlivosti. Náhle, ale nie nečakane. Jakub v izbičke spal, tak sme si s Marekom kľakli na chodbe a modlili sme sa: „Pane Ježišu, ďakujeme Ti, že vieme, že náš ocko je s Tebou v nebi. Prosíme Ťa, ochraňuj nás tu na zemi. Amen.“

A On nás ochraňoval aj ochraňuje. Dal nám aj nového ocka a dal nám aj Kristínku. V každom dni a v každej chvíli sme mohli okúsiť a vidieť, aký dobrý je náš Hospodin. Dnes už len s pokorou spomínam na dni plné strachu a bezmocnosti, na nepríjemné stretnutia s právnikmi, veriteľmi, na súdy, ťažké a nekonečné ukončovania firmy či hľadanie cesty do budúcnosti.

Aj ja som mala veľmi jasný verš na ten rok. Mat.6,6: *Ale keď sa ty modlíš, vojdí do svojej komôrky a zavrie svoje dvere modli sa svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti zjavne.* ■

Cirkevná daň neaktuálna

Zavedenie cirkevnej ani asignačnej dane nie je na Slovensku momentálne aktuálne. Povedal to riaditeľ cirkevného odboru Ministerstva kultúry (MK) SR Ján Juran. Na základe súčasného financovania cirkvi a náboženské spoločnosti dostanú prostriedky zo štátneho rozpočtu na platy duchovných, odvody do fondov a čiastočne na prevádzku biskupských úradov. V minulom roku išlo na tento účel 952,164 milióna korún.

Z 18 v súčasnosti registrovaných cirkví a náboženských spoločností päť nepoberá z rôznych dôvodov prostriedky od štátu. V Španielsku napríklad veriaci prispievajú na cirkev pol percentom zo svojich daní, štát však kompenzuje vzniknutý rozdiel medzi nábieranými asignačnými prostriedkami a predchádzajúcim systémom. Vo Francúzsku sa od roku 1905 zaviedla úplná odluka cirkvi od štátu, avšak duchovní tam často vykonávajú aj iné civilné zamestnanie a cirkev rozpredala časť svojich huteľných pamiatok. Štát sa však zaviazal financovať údržbu kostolov, postavených do roku 1905. Taliani môžu 0,8 percenta zo svojich daní poukázať buď konkrétnej cirkvi, alebo štátu na určité vymedzené aktivity. Od roku 1929 talianska cirkev disponuje vrátenými majetkami a štát im platí určitú náhradu za tie, ktoré späť nedostali.

Nezdravé uctievanie

Známy misionár pracujúci s mladými ľuďmi, riaditeľ Mládeže pre Krista, Marián Lipovský, si myslí, že odmietať hudobný štýl ako nevhodný pri chválach, je typické pre nezdravý prístup k uctievaniu ako takému: „Hovoríme o obale. Pánu Bohu je pravdepodobne jedno, či sa chvály hrajú v rocku, hip-hopu v pope, či tvrdej muzike. Podstatné je, či človek, ktorý spieva, hrá a chváli Boha celým srdcom. To je základ.“ Lipovský ako líder známej kresťanskej skupiny Timothy vyučuje nových lídrov worshipov, ktorým okrem uvedeného zdôrazňuje, že zdravý zbor myslí na každú generáciu. Podľa neho má každá generácia štýl, ktorý zasahuje ľudí a dobre fungujúci zbor by na to mal prihliadať a pripravovať chvály pre starších, stredných, mladých aj detských veriach.

Kresťanstvo ako základ Európy

Na evanjelizácii Ulricha Parzanyho v Leviciach vystúpil aj slovenský eurokomisár Ján Figel' (KDH). Vo svojom príhovore ku zhromaždeným v Leviciach zdôraznil, že rodinu i národy nespája biznis, ale solidarita. „Nič tu nie je raz a navždy dané, demokracia, mier, sloboda ani spoločná Európa,“ povedal Ján Figel', podľa ktorého je dnešná Európa výsledkom mnohých obetí. „Kresťan osobitným spôsobom dostáva posilu v príklade či v svedectve, ktorého je súčasťou, a práve toto svedectvo vytvorilo dnešné pomery v spoločnej Európe. Kresťanstvo vytváralo predpoklady, aby Európa dokázala žiť v pestrosti a pritom jednote. Prvou hodnotou je ľudská dôstojnosť a tá je zobrazovaná práve židovsko-kresťanskou tradíciou. Niet silnejšieho prirovnania, ako že človek je uznávaný ako tvor na Boží obraz,“ uzatvára slovenský eurokomisár zodpovedný za vzdelávanie, odbornú prípravu, kultúru a mládež v Európskej únii.

Náboženské vysielanie STV čelí kritike

Zástupcovia katolíckej cirkvi a Ústredného zväzu židovských náboženských obcí majú vážne výhrady ku kvalite náboženského vysielania verejnoprávnej Slovenskej televízie. Evanjelici spoluprácu s STV naopak oceňujú. Kritické slová sa týkajú hlavne bezobsažnosti až „sterilnosti“ jednotlivých relácií. Hovorca Konferencie biskupov Slovenska Jozef Kováčik a šéfredaktor Katolíckych novín Marián Gavenda si myslia, že rovnako ako STV rešpektuje zákony pri vysielaní pre národnostné menšiny, mala by pristupovať aj v prípade náboženského vysielania. „Maďar má nárok na maďarské, Nemeč na nemecké, potom aj katolík má právo na katolícke a evanjelik na evanjelické vysielanie,“ povedal pre Aktuálne.sk šéfredaktor Gavenda. Šéfredaktor dáva vedeniu STV za príklad verejnoprávny Slovenský rozhlas. Ten má zásadu, že zo štyroch vysielaní je jedno v mesiaci evanjelické, tri katolícke a pokiaľ je v mesiaci piata nedeľa, potom rozhlas dáva priestor náboženským menšinám, informuje Aktuálne.sk.

JAROSLAVA ŠICKOVÁ-FABRICA:
Ruky I, šamot, 2007

JAROSLAVA ŠICKOVÁ-FABRICA:
Ruky II, šamot, 2007

(podľa rádia7 pripravila jr)

ZBOR BARDEJOV

Pripravili: MARCELA BEŇOVÁ, JANKA NAGAJOVÁ a BOHUSLAV PIATKO
Foto: MARCELA BEŇOVÁ, DANIEL ILDŽA, DANIEL NAGAJ a MIRO SABOL

Prvá zmienka o bardejovských kúpeľoch pochádza z roku 1247, keď uhorský kráľ Belo IV. podaroval územie dnešných kúpeľov aj s prameňmi mestu Bardejov.

Prvý chrám na území Bardejova postavili za panovania kráľa Ondreja II. (1205-1235) a zasvätili ho sv. Egídiovi.

V roku 1975 sprevádzkovala cirkev bratská po veľkej rekonštrukcii samostatný zborový dom s modlitebňou. Dnes má zbor asi 100 členov a nedeľné bohoslužby navštevuje od 150 do 200 návštevníkov.

Pred viacerými rokmi bolo v zbore nezvyčajné požehnanie detí. V prvej lavici sedelo päť rodín so svojimi bábätkami. Kazateľ dlho kázal, deti boli ticho. Potom vzal na ruky prvú perinku s dieťaťom a kvetnato hovoril ďalej. Postupne prišlo na rad druhé dieťa. Pri treťom už mamičky výrazne nadhadzovali perinky s mrviacimi sa potomkami. Preslov sa skrátil, ale nepomáhalo to. Deti začínali mrnčať, čoskoro sa ozval plač, ktorý sa šíril ako oheň so zvyšujúcou sa intenzitou. Rodičia boli bezmocní. Zúfalý kazateľ zabudol aj meno posledného z detí, preto sa najmladšiemu chlapčekomu „ušla“ už iba veta: „Aj teba požehnávam!“ Pred mesiacom tu požehnávali dvojičky.

POHĽAD DO HISTÓRIE

Počiatky duchovnej práce v regióne Bardejova siahajú pred rok 1910. Vládla tu veľká chudoba, ktorú ešte prehlboval alkoholizmus. Ľudia verili poverám a zariekavaniu napriek úplnej religiozite, vzdelanosť bola na dedinách veľmi nízka, k tomu sa pridával aj národnostný útlak. Veľa otcov rodín odchádzalo za prácou do Ameriky. Tam sa niektorí stretli s evanjeliom, ktoré premenilo ich život. Po návrate domov zmena ich správania oslovila ďalších ľudí. Iní podobnú zmenu prežili ako vojaci na fronte počas 1. svetovej vojny, ďalší v osobnom hľadaní pravdy v Biblii alebo cez kolportérov.

Týchto ľudí však nebolo veľa. V Giraltovciach to bol brat Krúpa už v roku 1890, v Mokroluhu Ján Nagaj pred rokom 1910, neskôr v Richvalde bratia Havrila a Calta, v Zlatom bratia Juraj Bomba a Juraj Benka-Rybár, na Míhaľove brat Gibel'.

Jednota česko-bratská vyslala v roku 1920 misijného pracovníka brata Krapáča do Kysaku, s ktorým sa dostal do kontaktu brat Kušnir z Medzian. Keď v rokoch 1920-23 prichádzali kolportéri zo Starej Turej, našli už záchytné body a začalo sa stretávanie evanjeliom oslovených ľudí v rámci evanjelickej cirkvi. Od začiatku však narážali aj na nepochopenie okolia. Boli vnímaní ako čudáci a posmešne nazývaní „salviši“ (od anglického slova „salvation“, spasenie). Bardejovská oblasť nadviazala kontakt s Medzanami, kde v roku 1923 vznikol zbor Jednoty česko-bratskej s 10 členmi.

Ešte v roku 1923 sa podarilo zabezpečiť modlitebňu v Prešove. Neskôr v rokoch 1924-27 vstupujú do prešovského zboru ďalší ľudia z Mokroluhu a Richvaldu.

Treba poznamenať, že evanjelium so sebou prinieslo aj kultúru a sociálne pozdvižnutie, lebo kazatelia okrem duchovnej služby boli aj nositeľmi vzdelanosti.

Začiatkom 50-tych rokov začalo prebudenie v duklianskej oblasti. Poznačili ho veľké protivenstvá. Brata Biroša zavraždili na vlastnom dvore. Kazateľ František Ciesar venoval tejto oblasti veľa času, trpezlivosti a odvahy. Všetky stanice pod Duklou a neskôr aj Kurov a Vyšná Voľa sa stali súčasťou prešovského zboru. Zhromaždenia na stanicach sa všade konali v chudobných rodinných domoch, ktoré mali len jednu izbu.

V rokoch 1954-56 vyčlenil prešovský zbor pre bardejovskú a dukliansku oblasť Ľudovíta Fazekaša. Na podnet kazateľa Ciesara sa od roku 1960 začali veriaci z Mokroluhu zúčastňovať na spoločných zhromaždeniach v Bardejove.

Na konci roka 1969 prichádza do Bardejova kazateľ Benda z Kyjova s úlohou odčleniť bardejovskú a dukliansku oblasť do samostatného bardejovského zboru. To sa stalo v roku 1971.

Zbor však kvôli asanácii domu, v ktorom bolo zhromaždenie, stratil mož-

nosť stretávania sa v meste, preto sa zhromaždenia konali v Mokroluhu. Pravidným Božím riadením a obrovskou iniciatívou bratov z Predsedníctva CB na Slovensku zbor získal zničený starý židovský dom. Mesto ho ponúklo ako jedinou možnosť s nádejou, že to odmietneme, čo by bolo „konečným riešením“ pre našu cirkev v Bardejove. Zbor to však prijal a zažili sme mimoriadne obdobie v rokoch 1973-75, keď ako prvý na Slovensku v spolupráci s ostatnými zborami rekonštruoval objekt do dnešnej podoby.

Kazateľ Benda pôsobil v bardejovskom zbore do roku 1982, potom prišiel brat Surkoš z Bratislavy, ktorý vykonával kazateľskú službu do roku 1986, keď po ňom nastúpil kazateľ Rastislav Betina, ktorý je tu dodnes. ■

RASTISLAV BETINA

Rastislav Betina sa narodil 13. 3. 1959 v Bratislave. Po maturite na gymnáziu nastúpil na Slovenskú evanjelickú teologickú fakultu UK, ktorú ukončil v roku 1983. Po ukončení štúdia pracoval takmer tri roky ako nočný strážnik. Celé tie roky v Bratislave bol jeho duchovným domovom zbor CB na Cukrovej, kde sa zoznámil so svojou terajšou manželkou Hankou. Oženil sa ešte počas štúdia a na štátnice sa už učil s dcérou Deborou na kolenách. Od roku 1986 slúži ako kazateľ v Bardejove. Je dlhoročným členom Rady CB a jedno obdobie bol i predsedom Rady CB. V Bardejove sa im narodil syn Timotej. Rastislav Betina je služobne najstarší kazateľ CB na Slovensku.

ZLOMY Rastislava Betinu

Rasťo, my sme sa naposledy tak vážnejšie videli v čase, keď si bol revoltujúci mladík. Neskôr som bol dosť prekvapený, keď som sa dozvedel, že študuješ teológiu, a že si sa stal kazateľom.

Bol som typické dieťa veriacich rodičov, ktoré vyrástlo v cirkevnom prostredí. Obdobie dospievania prebieha u niekoho dramatickejšie, u iného je jednoduchšie. Ja som sa vzbúril voči všetkému, v čom som bol vychovávaný a k čomu som bol vedený. Nebola to nejaká rozumová vzbura, že by som výrazne začal pochybovať o existencii Boha. Mala viac mravný podtón. Ak mám použiť cirkevný slovník – jednoducho mi zachutil svet. Dostal som sa do partie spolužiakov, ktorá ma výrazne ovplyvnila svojím bohémym, svetským spôsobom života, ku ktorému patrili alkohol, cigarety, dievčatá a žúry. Toto ma natoľko stiahlo, že som odišiel od Boha, od spoločenstva veriacich, obrátil som sa chrbtom k viere svojich

rodičov. Vďaka pánu Bohu táto vzbura trvala len niekoľko rokov.

Čo ťa zastavilo?

Keď si spomínam na čas pred návratom, bolo to obdobie veľkého vytriezovania a vnútornej prázdnoty. Zrazu som si uvedomil, že opojenie z pocitu slobody, z toho, že môžem robiť, čo chcem, mi vydržalo len krátko. Jednoducho som zistil, že zdanlivá sloboda nie je slobodou, že je to len kus prázdnoty. Dodnes si pamätám, ako som sa raz vrátil v noci z Rybárskej reštaurácie, kde som pil so svojím priateľom, a nemohol som zaspať. Pocit prázdnoty bol taký bolestný, že som sa v tú noc rozhodol vrátiť spať k Bohu. Vedel som, že v tej izbe, kde som ležal, som ja a Boh, a že z tejto konfrontácie nemôžem vyjsť inak ako kapitulujúci a zároveň na milosť prijatý človek. Na druhý deň bola nedeľa, po dlhom čase som sa obliekol, šiel som s našimi do zhromaždenia, čo pre nich bolo úplne šokujúce, lebo si uvedomili, že ich modlitby boli vypočuté. Napokon sa stalo, že Pán Boh ma nielen prijal spať, ale že ma povolal do svojej služby. Prežíval som veľmi silné povolanie stať sa kazateľom Božieho slova. A to bol zase šok pre mňa. Hovoril som Bohu: „Bože, Ty si sa pomýlil, použi si

niekoho iného, čistejšieho, svätejšieho, niekoho, kto má čistý štít, čistejšiu minulosť, nie mňa, ktorý ju mám takú pošpinenú.“ Lenže ten hlas, to volanie sa stupňovalo...

...bola to iba tvoja vnútorná dilema, alebo aj niečo iné?

Práveže tie hlasy sa zrazu ozývali aj zvonka. Ľudia s Cukrovej prichádzali za mnou a priamo sa ma pýtali: „Rasťo, nechcel by si ísť na teológiu, nechcel by si sa stať kazateľom?“ Bolo to práve v čase mojich vnútorných zápasov. Pán Boh ma vyslovene zahnal do kúta, takže mi neostalo nič iné, iba povedať: „Bože, si silnejší ako ja, permohol si ma, tak idem.“ No vedomie mojej pobabranej pošpinenej minulosti ma veľmi pokorovalo a stále som s tým zápasil. Na druhej strane bolo dobré, že som tam nešiel ako ten, ktorý je hoden, dobrý chlapec z veriacej rodiny, ale ako človek, ktorý prešiel „svojím“ a bol vzatý na milosť.

Prečo? Má táto skúsenosť vplyv na tvoju službu a tvoj život?

Na jednej strane nie som rád, že som v určitom období svojho života spadol do blata. Na druhej strane musím povedať, že som veľmi vďačný za tú skúsenosť odchodu a návratu. Lebo tým, ➤

KRISTOVE RANY

ÚVAHA NA TÉMU KÁZNE

Ak neuvidím na jeho rukách stopy po klincoch a nevrôžím svoju ruku do jeho boku, neuverím.
Ján 20,25

Tomášov príbeh môžeme čítať ako príbeh človeka, ktorý nemôže veriť bez dôkazov. Pre neho je totiž pravda dôležitejšia ako viera. Nemôže veriť niečomu, o čom nie je presvedčený, že je to pravda.

Ale tento príbeh môžeme čítať aj ako príbeh človeka, ktorý nemôže veriť v Boha, ak neuvidí Jeho rany. Preto nemôže, lebo okolo seba vidí len samé ľudské rany. Veď svet je plný zranených, trpiacich a krvácajúcich ľudí, doslovne i obrazne. Denne sa na nás valia správy o bolesti a utrpení jednotlivcov, rodín, ba i celých národov. V takomto svete zvest' o milujúcom Bohu dopadá na hluché uši. Ako veriť v Božiu lásku pri pohľade na ľudské rany? To, čo človek potrebuje vidieť, aby mohol veriť v milujúceho Boha, sú Božie rany. Veď k ranám môžu prehovoriť len rany. K zraneným môže prehovoriť len zranený. Ku krvácajúcim môže prehovoriť len krvácajúci. K trpiacim môže prehovoriť len trpiaci. A práve takého Boha zvestuje Veľká noc. Práve taký Boh stojí pred Tomášom. V Ježišových ranách môže Tomáš vidieť pravú tvár Boha.

A tak odpoveď na utrpenie človeka je trpiaci Boh. Odpoveď na nevinné utrpenie ľudí je nevinné utrpenie Ježiša Krista. To nie je odpoveď na otázku, prečo existuje utrpenie. Na túto otázku Biblia nedáva odpoveď. Ani to nie je odpoveď na otázku, prečo milujúci Boh dopúšťa utrpenie. Je to odpoveď na otázku, ako sa Boh môže pozeráť na utrpenie človeka. Odpoveď znie – nemôže, nedokáže to. Preto prichádza medzi nás, aby sa stal jedným z nás, aby trpel spolu s nami. Ba viac, on prichádza, aby trpel za nás. Veď rany, ktoré dopadli na Neho, mali dopadnúť na nás. „Pre nepravosť svojho ľudu bol ranený,“ hovorí prorok Izaiáš. Uprostred sveta plného ľudských rán tu stojí Boh so svojimi ranami. A Veľká noc je

pozvanie stretnúť sa s týmto vteleným Bohom a dotknúť sa jeho rán. „Daj si sem prst a pozri si moje ruky. Daj sem ruku a vlož ju do môjho boku,“ hovorí vzkriesený Kristus Tomášovi. A k tomu istému pozýva i nás. Lebo jeho rany majú uzdravujúcu moc. „Pre jeho rany sa nám dostalo uzdravenie“, hovorí prorok. Prameň milosti a odpustenia vytryskol práve na mieste, kde bola Ježišovi zasadená smrteľná rana. To je cena za naše uzdravenie.

Na Veľký piatok sa pozeráme na Ježišove otvorené, krvácajúce rany. Na Veľkonočnú nedeľu sa už pozeráme na Jeho zhojené rany. Jazvy zostali, ale rany sú zhojené. A v tom je zaslúbenie i pre nás. On je zhojiteľ i našich rán. Ako sú Jeho rany zhojené, tak budú i naše rany zhojené. Dovtedy môžeme vedieť, že uprostred krvácajúceho a umierajúceho sveta žije Boh, ktorý sám vykvrácal až na smrť. A tento Boh je našou slávou i našou spásou. Len On má jazvy na rukách i na boku. Len On rozumie i našim ranám. A len On ich raz i zhojí, dokonale a naveky, takže ani stopy po nich nezostanú. Jediné stopy po ranách, ktoré pretrvávajú až do večnosti, budú stopy na Jeho rukách a na Jeho boku. To preto, aby nám celú večnosť pripomínali, čomu vďačíme za také slávne spasenie.

Ak neuvidím stopy po klincoch, neuverím. Tak začína príbeh človeka, ktorý nemôže veriť, pokiaľ neuvidí Božie rany. A týmto končí príbeh človeka, ktorý tie rany uvidel: Pán môj a Boh môj! Preto i nám hovorí vzkriesený Kristus: *Pozri, moje ruky a môj bok. Lebo len z pohľadu na jeho prebodnuté ruky a prebodnutý bok sa rodí poznanie a vyznanie, v ktorom sa spája viera, úžas, vďačnosť i oddanosť – Pán môj a Boh môj!*

□

že som vyrastal v prostredí viery, mnohé z toho nebolo moje vlastné, ale to bolo zdedené a naučené. A tento odchod i návrat mi pomohli k tomu, že som musel prežiť svoj vlastný zápas, aby sa viera stala mojou osobnou a bytostnou záležitosťou. A tento zápas nemôže za človeka zviest' niekto iný. Myslím si, že mnohým deťom z veriacich rodín chýba takáto skúsenosť osobného zápasu na ceste viery. Nemuseli ho absolvovať a neraz žijú tak trochu zo zdedeného, ako keby zápas vybojoval za nich niekto iný a oni len prijali výsledok. Stotožnili sa s ním, ale potom ich viere chýba hlbší rozmer.

Po dvoch dosť radikálnych zlomoch v osobnom duchov-

nom živote prišla ďalšia zmena. Ihneď po ukončení školy ťa služba vytrhla z domáceho prostredia a presadila na východné Slovensko. Iná kultúra, iní ľudia...

Mnohí mi predpovedali, že na východe zahyniem. Keď sa dnes pozriem dozadu, myslím si, že som viac Bardejovčan ako Bratislavčan. Veľmi rýchlo som si našiel cestu k ľuďom. A oni s priam neuveriteľnou láskou prijali mňa aj celú moju rodinu. To, že sme našli domov v zbore, že sa nám ľudia stali blízkymi, nám pomohlo prijať za svoje aj celé toto prostredie. Netrpel som pocitom, že som vykorený, že sem nepatrím. Naopak, sám som bol týmto prostredím obohatený.

Bolo diametrálne odlišné, nie také intelektuálne ako v Bratislave, ale práve v jednoduchosti je určitá duchovná hĺbka a opravdivosť, ktorá možno chýba niektorým ľuďom s väčšou mierou vzdelania a poznania.

Zlomov v živote Rastislava Betinu bolo iste viac, viditeľných i menej známych. Bolo sa treba vyrovnáť so zdravotnými problémami, s tým, že si najskôr manželka Hanka nevedela nájsť civilné zamestnanie a potom s tým, že po trinástich rokoch sa zamestnala a zmenil sa celý režim rodinného života, až vari po poslednú zmenu, keď je v dome zrazu príliš ticho a príliš veľa miesta, lebo deti vyleteli z rodného hniezda, aby sa postavili na vlastné nohy. □

VYBERÁME Z AKTIVÍT

Aktivít v bardejovskom zbore je veľa. Bežných, i menej bežných. Len preto, lebo toto číslo je venované ženám, chcem spomenúť tú najnovšiu – stretnutia mužov. Zaujímavé, nie? Ale vážne. Za najtypickejšie pre zbor považujú mesačné zborové slávnosti, so spoločným obedom a popoludňajším voľnejším programom, kde sa stretávajú všetci, aj z okolitých staníc, a letné tábory na Drábsku. No a treba spomenúť ešte dokončenie výstavby modlitebne v Mokroluhu. Trochu viac napísala MARCELA BEŇOVÁ.

MLÁDEŽ

Kto tvorí našu mládež? No predsa my – mladí. Tento rok nás je viac ako vlani. Je to veľmi povzbudivé, a zároveň to prináša veľkú zodpovednosť. Vekovo sme omladli, lebo od septembra prišla silná skupina dorastencov. Stretávame sa v novovymalovanej klubovni. Tak ako sa rôznime v názoroch, tak to bolo zaujímavé aj s farbou na naše steny. Niektorí by radi fialovú, zelenú a niektorí radšej niečo naturálnejšie. No nakoniec sme sa dohodli a „izbietka“ je veľmi útulná.

Túžime po tom, aby naše stretávanie nebolo len zo zvyku, z povinnosti, ale aby nás naplňalo radosťou a najmä aby nás to poháňalo ďalej ako mládež – aby sme videli stratenosť, beznádej ľudí, našich kamarátov a najmä, aby sme vedeli otvoriť ústa a hovoriť. Ísť do „celého sveta“ – do nášho mesta – a hovoriť. Je to veľmi ťažké, bojujeme nielen s časom, ale aj so sebou. Túžime, aby medzi nás prišli noví ľudia, ale vieme, že oni sami neprídu. Na to treba hostiteľa, aby napísal pozvánky, aby urobil, čo je potrebné. Preto sa usilujeme začať od seba, začať Boha oslavovať nielen slovom, ale aj svojou svedomitosťou v škole, v práci, tam, kde nás Pán Boh postavil.

No nielen svet, ktorý je vonku, potrebuje počuť, ale aj svet, ktorý je vnútri, medzi nami. Tak ako asi v každej skupine mladých, tak aj u nás musíme bojovať o deti zboru, ktoré sa rozhodli pre tzv. život slobody. Pre vzťahy, ktoré sú „v pohode“, pre dni, v ktorých sa „nič nerieši“, pre kamarátov, ktorých „nič netrápi“.

Preberáme teraz Nový zákon, chceme sa učiť naspamäť biblické pravdy a zasľúbenia. Na príprave mládeže sa podieľajú štyria vedúci, z toho dvaja muži a dve ženy. Je to veľmi dobré, lebo aj v mládeži je polovica dievčat a polovica chlapcov. Radi spolu trávime čas. Ak sa podarí, hlavne časovo, tak máme dievčenské a chlapčenské skupinky, chodíme na víkendovky, na ihrisko (najmä v lete) a samozrejme do prírody, kde sa dá najlepšie pri prechádzke aj porozprávať. Je úžasné, že skoro všetci z mládeže pracujú, alebo začali pracovať

na nejakom úseku zborovej práce. Či už je to besiedka, ozvučenie, kapelka alebo aj také upratovanie. Myslím si, že je veľmi dobré učiť sa pracovať a slúžiť od mladosti. Rozvíjať a nachádzať v sebe všetko to, čo do nás Pán Boh vložil.

HLÁSOK

V našom detskom spevokole sa po 9 rokoch pomaly strieda generácia. Dorastenci vyrástli a prešli do mládeže, kde založili vlastnú „kapelku“ (o tej neskôr). V tejto skupine spevákov máme 23 detí, tri vedúce a samozrejme z radov starších detí spolupracujeme s pomocnými vedúcimi.

Čo máme za sebou?

Prežili sme toho už veľa zaujímavého, ťažkého, povzbudzujúceho aj smutného. Keďže je to predovšetkým o piesňach, o speve, o učení sa spievať, snažíme sa každý rok o nejaké väčšie projekty. Máme svoje vlastné programy, ale čerpáme aj z cudzích zdrojov. Snažíme sa spievať na bohoslužbách v nedeľu, kde sprevádzame ľudí pri speve. Navštevujeme zbory v rámci každoročného koncertného turné, pre ktoré sme nacvičili a ďalej nacvičujeme už 11 menších aj väčších muzikálov. Navštívili sme zbory v Bratislave, Leviciach, Banskej Bystrici, Michalovciach a Prešove. Tento školský rok by sme chceli ísť do Brna, a do Krakova a, ak sa podarí, chceli by sme navštíviť aj zbor Horní Suchá. S touto skupinou a s ich kamarátmi organizujeme spoločné letné tábory na Drábsku.

DRÁBSKO

Keď z ktoréhokoľvek smeru vystúpíte na zastávke Drábsko – Sedmák, tak ste tam. Tú zastávku si nájdete niekde v okolí Brezna. Rovno pred vami sa objaví ako keby opustený dom, v ktorom je však veľa spomienok, zábavy, pokoja, slz, radosť a dobrého chleba (a to nielen duchovného). Všetko tam robíme spolu, varíme, hráme sa, spievame a modlíme sa.. Už 10 rokov tam máme všetky naše detské i mládežnícke tábory. Keď aj rozmýšľame o zmene miesta, vždy si nakoniec povieme: A poďme my len „domov“. Je to miesto, kde sa už vystriedalo strašne veľa detí, dorastencov, mládeže, rodín, nielen z nášho zboru. Je to miesto, za ktoré sa modlíme, ►

aby sa tam ľudia stretli, videli, rozprávali a hlavne aby tam počuli o Pánu Bohu. Aj pre ľudí z nášho zboru, z radov mládeže a detí, je Drábsko miestom, kde začali žiť s Pánom Ježišom, kde mu odovzdali svoje životy.

„KAPELKA“

Je to skupina nadšencov s chuťou hrať a spievať. Po dlhoročnom účinkovaní v detskom spevokole Hlások sme sa rozhodli pre trochu inú muziku. Ešte len začíname, a to v zložení klavír, flauta, bicie, basgitarra, gitara, saxofón a samozrejme speváčky a technici. Náš cieľ? Chceli by sme spievať na nedeľných bohoslužbách, časom cez hudbu pozývať svojich kamarátov na stretnutia mladých, a tak slúžiť nielen svojim v zbere, ale aj ľuďom zvonka. Na našich stretnutiach máme rozdelené úvodky k modlitbám, na každého príde rad. Je to čas, keď sa učíme zdieľať a môžeme sa modliť za svoje potreby, ale aj za potreby svojich kamarátov.

Ako sa nám to bude dariť – o tom niekedy nabudúce. □

Čo trápí BARDEJOVČANOV?

Odpoveď je jednoduchá: Málo ľudí, čo ťahajú možno až príliš veľa aktivít. Málo, napriek tomu, že lavice modlitebne v čase mojej návštevy zaplnila napospol mladšia a mladá generácia. Prečo teda majú pocit, že ich je málo? Popoludní sme sa stretli, aby sme sa o tom porozprávali.

Prvá sa rozhovorela **Marta Kamenská**: „Náš zbor je asi najviac postihnutý tým, že odchádzajú mladí ľudia. Do školy, za prácou. Chýbajú už takmer dve generácie, stráca sa kontinuita. Chýbajú tí, čo by ako mladí dospelí mali po nás prevziať ťažko. V zbere je síce silná skupina 16-ročných, no dokedy tu budú? Medzi nimi a nami je dvojjednotná diera. Čo robiť, aby to nebolo tak? Áno, lavice boli plné, ale dnes tu bolo veľa študentov, našich detí, ktoré sú mimo a zrejme sa do Bardejova natrvalo už nevrátia.“

Jozef Nagaj sa na problém pozrel trochu z iného uhla. Spomenul obdobie stavby modlitebne. Vtedy sa tiež nezapojilo dosť ľudí, a predsa modlitebňa stojí: „Cirkev – to nie je len otázka dob-

rého manažovania. Ide predovšetkým o požehnanie, od ktorého sme závislí. A keď sa nám zdá, že niet človeka, ktorý by priložil ruku k dielu, nie je to celkom pravda. Veď modlitebňa nie je prázdna a ľudia v nej nie sú starí. A že je menej aktivít? Tak to bolo, keď sme my boli mladí, tak je to teraz a možno to tak bude aj naďalej. Vždy bolo menej tých, čo na seba navlečú chomúť zodpovednosti a ťahajú. Sme odkázaní na Božiu milosť, ktorá jediná pomôže.“

Je to tak, aktivity potrebujú lídrov a tých treba objaviť zmlada a vychovávať, viesť ich k tomu, že príde čas, keď bude treba prevziať zodpovednosť za život a prácu v zbere. „V žiadnej, ani v našej generácii nezobrali na seba všetci zodpovednosť viesť aktivity, no

treba povedať, že nás bolo viac, ako je to dnes,“ zapojil sa do debaty kazateľ **Rastislav Betina**. „Dnešní mladí radi prijímajú, a možno menej chcú prevziať na seba bremeno zodpovednosti vedúcich osobností. Zdá sa mi, že s každou novou generáciou ubúda tých, čo sú ochotní priložiť ruku k dielu. Nevie, či je to chyba cirkvi, že zanedbáva výchovu, alebo je to chyba tých, čo prichádzajú a nechávajú sa niesť namiesto toho, aby niesli.“

Jozef Nagaj: „Treba si uvedomiť, že nároky na civilný život náramne stúpili a zmenšil sa priestor na zborovú prácu. Dnes sa chcú mladí ľudia vyrovnávať životnou úrovňou svojmu okoliu. To zaberá čas. Ak prednávkou naši ľudia aj išli do sveta, vracali sa ▶

späť a prinášali nové skúsenosti. To zbor obohacovalo. Dnes sa to nedeje. Možno pri vedení k zodpovednosti zlyháva aj rodina.“

Marta Kamenská: „Ale my predsa máme iný problém. Myslím si, že výchova až tak nezlyháva ani v rodinách ani v cirkvi. Náš problém je to, že si pripravujeme mladých a tí viac-menej pripravení odídu. V tom je naša bieda.“

Miro Sabol: „Plná modlitebňa a málo aktivít. Ja to vidím trochu inak. My už nie sme uzavretá drobná cirkev. Sem už chodí mnoho ľudí tak, ako ľudia zvyknú – je nedel'a, ideme do kostola. Ale veď to je náš úspech, že prídu ľudia k nám a nie do iného kostola. Inokedy ich však v zbere nevidno. To však nemožno odsudzovať. Prichádzajú sem ľudia zvonku, lebo tu asi čosi nachádzajú. A to je dobré. Za to musíme byť vďační. Ja vidím problém inde. Uvediem príklad učeníkov Pána Ježiša. Tam najskôr prichádza povolanie a potom poslanie. Najskôr ich Pán Ježiš povolal k sebe a potom ich poslal slúžiť. Ale to sme zažili aj my. Na mnohých akciách sme boli svedkami toho, že sa mladí ľudia odovzdali Pánovi. A kde sú? – Venujú sa svojim veciam. Treba si uvedomiť, že dnes vstupuje do života ľudí ďalší fenomén, ktorý v minulosti nebol – pracovná kariéra. Udržanie si práce a dosahovanie postavenia v nej. To priniesla doba. V minulosti nás pred týmto chránila totalita, kresťania nemali priesťor na realizáciu, a tak sa realizovali v cirkvi. Dnes to neplatí. Našich nadaných a spoľahlivých ľudí dnes firmy vyhľadávajú. Ale tie firmy a práca na východe nie sú. Mladí dnes môžu ísť tam, kde je dobrá práca a kde zarobia. Aj do zahraničia. A domov sa už mnohí nevracajú. To sú fakty. Ani ja ne-

viem, kde je chyba a či vôbec je chyba v zbere. Celkom určite je u nás na východe objektívna príčina odchodov nie zo zborov, ale z východu ako takého – niet práce.“

Rastislav Betina: „Je to niekde tam. Vo všetkých zboroch sú najaktívnejší študenti. Ale u nás sú to študenti do maturity, stredoškólači. Potom idú na vysokú a sú preč. Cirkev ako celok tým zrejme netrpí, dopláca na to zbor.“

Problém zboru je teda pomenovaný.

Čo s ním?

Ako sa s tým vysporiadať?

Kde pridať, čo zmeniť?

Vypustiť niečo z činnosti?

Venovať sa niečomu menej

a sústrediť sa na niečo iné?

To sú otázky, ktoré na východnom Slovensku riešia nielen v bardejovskom zbere.

Jozef Nagaj: „Dá sa robiť len toľko, koľko sa dá. Možno nie v takom rozsahu, ako by sme chceli. Jednoducho – keď nie sú speváci, nemôžeme stavať spevácky zbor a plakať, že nemáme obsadené hlasy. Treba sa sústrediť na iné, aby sme nerobili všetko to, na čo sme boli zvyknutí. Lebo potom nič nežijeme poriadne, potom je to len živorenie na všetkých frontoch.“

Janka Nagajová: „Na polohe zboru v kraji nezamestnanosti nezmeníme nič. Sociálna situácia je taká, aká je. Netreba plakať, ale naozaj sa venovať zmysluplným činnostiam a ďakovať za ľudí, čo v týchto podmienkach robia. Keby ich nebolo, zbor by mieril k zániku. A to sa nedeje.“

Marta Kamenská: „Keď budeme viesť deti najprv k Bohu, keď on bude prvý a nebudú prvé super školy a super

zamestnania, tak prežijeme. Tam vidím našu úlohu, aj úlohu rodičov.“

Miro Sabol: „Naozaj je to o vzťahu k Bohu a cirkvi. Zoberme si napríklad dovolenky. Sú ľudia, čo ich využijú na oddych. Napokon, na to je dovolenka. Sú ľudia, čo ich využijú na zárobky. A sú ľudia, ktorí ich rok čo rok čerpajú na to, aby slúžili, malým i väčším, aby slúžili v zbere. A ja som veľmi vďačný za nich, lebo to je obeť, ktorú ani veľmi nevidno.“

Vari najmladšia z prítomných, **Marcela Beňová**, po celý čas počúvala. Pritom patrí medzi najaktívnejších mladých ľudí v zbere. Až som ju musel poprosiť, aby sa ozvala.

„Počúvam po celý čas o minulosti. Akoby naša generácia žila len z minulosti. Mali sme kempy, mali sme päťnásťčlenný tím, robilo sa veľmi dobre, a keď poodchádzali a zostalo nás zo pár, tak akoby sme si nevedeli s tým poradiť, akoby sme nevedeli, kam sa obrátiť v takejto menšej zostave. No predsa presne tam, kde sme robili predtým. Možno si len trochu inak určiť priority. Je fakt, že človek je z toho trochu unavený. Treba robiť v besiedke, v doraste, v mládeži, na Drábsku...a stále tí istí. Trochu človeka potom mrzí, že sa z toho pre ostatných stane samozrejmosť. Ale s tým nič nenarobíme. Aj ja som dakedy unavená, a dobre padnú slová vďaky. Sme len ľudia, a každý ich občas potrebuje počuť, a takto „nabýť“ sa posunúť ďalej. Veď sú tu ďalšie deti, ktorým sa treba venovať. Sú tu aj starší ľudia a treba sa venovať aj im. Je to čoraz náročnejšie, lebo deti majú všetko, nás je čoraz menej, ale nemám pocit, že by to bola zbytočná robota. Kto hľadá cestu, s Božou pomocou ju nájde.“

ZO ZRELEJ A NAJMLADŠEJ TVORBY BARDEJOVČANOV

PREDJARNÁ PROSBA

Sneh roní slzy
nad špinou, ktorú skrýval.

Studničky majú plné schránky
vľahnajších listov,
nemôžu dýchať.

Príď, čerstvý vánok
z neznámej diaľky,
aby sa moje srdce chvelo
zemetrasením jari,
aby sa stalo zrnom
vzkrieseným z hĺbky zeme.

Škovránok, vystri krídla,
pomôž mi vyniesť k nebu
v trasľavom hlásku vďačnú radosť.

nakreslil: JÁN PORUBSKÝ, 4 roky

VYPÁLENÁ TRÁVA

Vypálená tráva.
Desí ma tá farba holých strání.
Na tvári nosím tiene obáv:
Bude to navždy?

Človek je hluchý,
ale semienka počujú.

Každú jar nový div.
Prídel pre úžas.
Vzkriesenie z popola nádejí.

Zeleň
premáha čierne farby,
na sviežu trávu
vybiehajú kvety.

nakreslila: NATÁLIA SABOLOVÁ, 9 rokov

Janka Nagajová

ONDREJ FABRICI

11. 5. 1920 – 27. 5. 1967

Pripravili:
dcéra JAROSLAVA ŠICKOVÁ-FABRICI
a BOHUSLAV PIATKO

1. Korint'anom 4:10

My blázní pre Krista, a vy rozumní v Kristu; my slabí a vy silní; vy slávní a my takí, ktorí nemajú cti.

Ocko, Ondrej Fabrici, sa narodil 11. 5. 1920 v malebnej dedinke Veľký Folkmár, na Spiši, do chudobnej roľníckej rodiny. Na svet prišiel ako štvrté dieťa, dvojča, v mnohopočetnej (11 detí) rodine.

Vďaka miestnemu učiteľovi, evanjelickému katechétovi Jurkovičovi, ktorý objavil u malého Ondreja zvláštne odarovanie výbornej pamäte, literárneho talentu i nevšednej túžby po vedomostiach, sa napriek finančným prekážkam dostal po skončení obcej školy a po mesiacoch strávených v službe u gazdov ako pastier koní na Evanjelické lýceum do Prešova. Študovať mohol vďaka podpore nemeckej rodiny Frohmanovcov, ktorí mu poskytli ubytovanie a stravu a doslova mu zachránili život po ťažkej tuberkulóze. Po úspešnom ukončení lýcea sa po roku 1945 zapísal na Právnickú fakultu Univerzity J. A. Komenského v Bratislave, ktorú ukončil roku 1948. Po krátkej známosti s Jaroslavou Ďuriškovou uzavreli roku 1949 manželstvo. V spoločnom, 17 rokov trvajúcom manželstve sa im narodili tri deti: ja, Ondrej a Ľubica.

Jeho život náhle prerušila predčasná smrť 27. mája 1967. Zomrel ako 47-ročný na infarkt myokardu v modlitebni CB na Cukrovej ulici v Bratislave počas spievania piesne „Hľa, vidím nebesia otvorené...“

Už počas štúdií sa venoval písaniu poézie s národnou a ľudbostnou tematikou. Neskôr, po svojom obrátení k Bohu, sa začal venovať výlučne duchovnej poézii. Napísal niekoľko básnických zbierok: Údery, Atény nad Torysou, Jairova dcéra, Daniel, ktoré sa zachovali len v samizdatovej podobe a ako fragmenty sú ilustratívne zastúpené v Antológii kresťanských básnikov.

Počas rokov politickej neslobody v bývalom Československu v 50. a 60. rokoch minulého storočia sa ocko kvôli svojim nekompromisným kresťanským postojom často dostal do nebezpečných a ťažkých situácií, keď bol napríklad celé noci vypočúvaný na ŠTB. Bolo to najmä vtedy, keď jeho švagra, evanjelického farára Jána Trebulu držali vo vyšetrovacej väzbe a neskôr uväznili z politických dôvodov. Ocko bol mnohokrát z tzv. náboženských dôvodov prepustený z práce a nútený si stále znovu hľadať zamestnanie, aby uživil svoju rodinu. To všetko nesporne prispelo k jeho predčasnej smrti.

Je známa príhoda, keď ho niekedy v 50. rokoch pri príležitosti otvorenia nového mosta v istom slovenskom meste vyzvali, aby v mene investora predniesol slávnostný prejav a on sa v rámci svojho príspevku nakoniec nahlas pomodlil. Ako právnika ho navštevovalo i doma množstvo ľudí, ktorým nezištne radil a pomáhal. Boli to často ľudia na okraji spoločnosti, ktorým prejavoval lásku a pomoc. Stalo sa, že daroval svoj zimný kabát žobrákovi na ulici a prišiel domov len v saku. Finančne prispieval pravidelne nemalou čiastkou zo svojho nie veľkého príjmu na stavbu evanjelického kostola v Nemcovciach, kde bol jeho priateľ Tomáš Semko farárom. Rozdal vždy všetko, čo mal, ľuďom, ktorí to potrebovali. Ne trápiho ho nikdy, čo bude zajtra. Bol presvedčený, že chlieb pustený po vode sa raz v príhodný čas vráti.

Mal dar intuície a umeleckej citlivosti.

Svojich vnukov, hoci sa ich nedožil, akoby už v predstihu poznal, akoby ich predzvedel, keď v jednej básni píše: „Keď oslovoval som ich po mene Šimone, Jáne, Ondreju...“

A to sú mená jeho prvých troch vnukov.

V posledných rokoch života pracoval na Právnickej fakulte UK v Bratislave. Bol členom tzv. spevníkovej komisie. Je autorom viacerých textov i prekladov piesní v Kresťanskom spevníku. ■

Spomienky na Ondreja Fabriciho.

MILICA KAILINGOVÁ (Machajdíková) a ONDREJ BETKO (od baptistov), ktorí často recitovali poéziu Ondreja Fabriciho našho spomínajú takto:

Začala som ho vnímať, keď sme sa presťahovali z Čalova do Bratislavy. Mala som vtedy 15 rokov. Môj otecko Ján Machajdík a ujo Fabrici spolupracovali v Spevníkovej komisii, ktorá pripravovala Kresťanský spevník. Keďže otecko bol veľmi vážne chorý, často sa táto pracovná skupina stretávala u nás. Utkveli mi v pamäti ich hlboké vzťahy a vzájomná úcta medzi nimi. Myslím na ujčeka Rosu, uja Fabriciho, brata Betinu, brata Potúčka, brata Dvořáka...

V roku 1966 otecko zomrel. A približne po roku si spoločenstvo CB na Cukrovej (vtedy Zbor Jednoty českobratrskej) pripomínalo jeho život, službu a charakter. Jedným z tých, ktorí sa pripojili svojou spomienkou, bol ujo Fabrici. Jeho srdce také dojatie a emocionálny náboj nevydržalo – a tak sa s naším oteckom v priebehu pár hodín stretli vo večnosti. Bola to pre nás všetkých silná kúsenosť.

Môj brat Daniel ma v tom čase upozornil na niekoľko krátkych veršov z básnickej zbierky uja Fabriciho *Údery*. Vo mne, pre ktorú bola poézia súčasťou vyjadrenia sa, zanechali hlbokú stopu. Určite aj pre spomínaný zážitok, ale tiež pre výpovednú silu, ktorá z týchto veršov ide. Nezávisle od seba sme sa obaja s bratom rozhodli naučiť sa verše naspamäť. A odvtedy kedykoľvek počujem meno Ondrej Fabrici, v mojej myslí sa vynoria tieto myšlienky zo zbierky *Údery*:

Priateľ je ten,
čo v srdci svojom
počuje tvojho údery,

čo porozumie tvojim bojom
a slovám tvojim uverí,

čo nechce tvoju krivdu, hanu,
ni ujmu na cti, imaní,

čo zhojí bolesť, keď zrie ranu,
čo pred pádom ťa zachráni.

Priznám sa, že v určitom časovom období svojho života som bol aj so svojim bratom Tomášom takým cirkevným recitátorom. Chodievali sme po slovenských mestách, raz si nás dokonca pozvali aj do Prahy, a recitovali sme básne slovenských autorov. Z cirkvi bratskej to boli básnici Milan Jurčo a Ondrej Fabrici.

Pre recitátora je veľmi dôležité, aby ho básne, ktorú má recitovať, oslovila. A to bol môj prípad. Tak básne Milana Jurča, ako aj básne Ondreja Fabriciho ma veľmi oslovili, takže som ich pri recitovaní priamo prežíval.

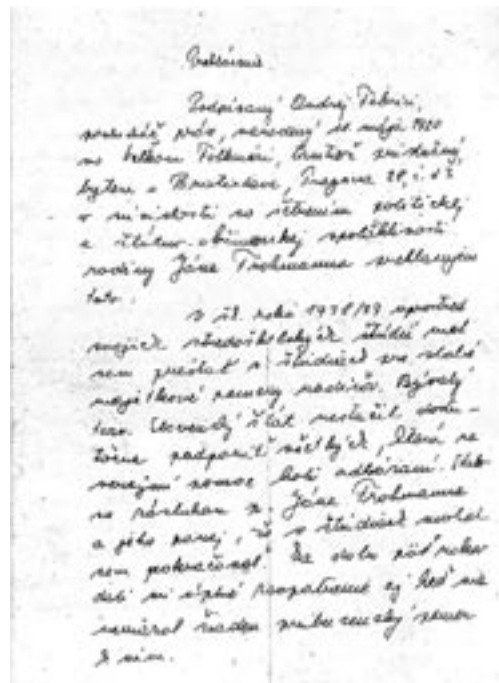
Ja pracujem od roku 1990 v Trans World Rádiu a počas týchto rokov sa mi podarilo vytvoriť okrem archívu kompletne nahranej Biblie aj archív poézie. Recitujú tam viacerí recitátori a okrem iných autorov sú tam aj básne Ondreja Fabriciho.

V roku 1992 som dokonca vyrobil dve relácie s názvom „Spomienka na Ondreja Fabriciho“, v ktorých, okrem rozhovoru s jeho manželkou, sme použili aj úryvky z jeho básní *Jairova dcéra*, *Údery*, *Vidina* a *Autoportrét*. Tieto relácie sme odvysielali v dňoch výročia jeho odchodu do večnosti.

Myslím, že Ondrej Fabrici priniesol svojou poéziou do nášho života veľmi veľa. Škoda, že nás tak skoro opustil. ■

ÚRYVKY Z POÉZIE
ONDREJA FABRICIHO
UVÁDZAME NA STRANE 32

Ondrej Fabrici na svojich
záchrancov nezabudol.
Keď im po vojne, v časoch
komunistického politického
prensledovania hrozila
deportácia alebo väzenie,
zachránil ich týmto
prehlásením.

Je veda neomylná, vševediaca a všemocná?

OBMEDZENIA VEDY

DALIBOR KRUPA

RNDr. Dalibor Krupa, PhD., DPhil., je vedeckým pracovníkom SAV v oblasti výskumu elementárnych častíc. Je autorom viac ako 100 vedeckých publikácií. Zakladajúci predseda Slovenskej fyzikálnej spoločnosti, čestný člen Európskej fyzikálnej spoločnosti, Americkej, Anglickej, Ruskej, Nemeckej a viacerých ďalších fyzikálnych spoločností.

Radi by sme poznali pravdu. Hľadáme niečo, čo je pravdivé, čo nesklame, na čo sa dá vždy spoľahnúť, na čom môžeme ďalej budovať svoje poznanie. Poznanie, ktoré nie je závislé od meniacich sa vlád, politických názorov, ideológií, či spoločenských systémov, na ktoré sa môžeme bezpečne spoľahnúť. Vo vede je to obzvlášť dôležité, lebo každé nové poznanie opierame o staršie, dostatočne overené tvrdenia. Od objavenia experimentálnej metódy ako základného mechanizmu overovania pravdivosti vedeckých tvrdení, nie sme už odkázaní overovať si pravdu iba na základe tvrdenia význačných autorít. Za dostatočné overenie už nepovažujeme tvrdenia renomovaných vedcov, ale praktické, experimentálne overenie nového vedeckého poznatku, nezávislé od miesta, času, ani od subjektu, t.j. osoby, ktorá ho overuje. Takto preverený poznatok považujeme za *objektívnu pravdu*. Do akej miery je táto objektívna pravda spoľahlivá? Veda 19. storočia preživila závrat z vlastných úspechov. Niektorí vedci začali popierať existenciu Boha a namiesto neho začali sa klaňať prírode ako zdroju pravdy. Verili, že vedecké poznávanie je neohraničené a je také dokonalé, že veda bude raz vedieť všetko, že neexistujú žiadne skutočné hranice nášho poznania. Mnohí vedci verili natoľko v univerzálnosť a všeobecnú platnosť prvých vedeckých poznatkov, že prešli na pôdu ateistického názoru na svet. Napríklad na základe objavenia zákona zachovania hmoty sa verilo, že hmota je večná, že aj keď hmota môže meniť svoju vonkajšiu formu, nemôže vzniknúť ani zaniknúť, jej množstvo vo vesmíre sa preto nemení, a teda vesmír nemá svoj začiatok ani koniec, takže nemohol byť stvorený.

Súčasná veda je už oveľa skromnejšia. Jednak preto, že mnohé prírodné javy sa vymykajú vedeckému skúmaniu, keďže nie sú opakovateľné a jednoducho nespĺňajú podmienky pre exaktné overovanie, ale hlavne preto, že ju k tejto skromnosti doviedli nové vedecké poznatky. Uplatňovaním vedeckej metódy, založenej na experimentálnom overovaní skúmaných javov, veda zistila, že mnohé tvrdenia, ktoré sa pokladali za vedecky dokázané a všeobecne vždy platné, sa ukázali ako nepravdivé. Niektorým z nich sa budeme venovať neskôr. Patria medzi ne aj vyššie spomínané tvrdenia o večnosti hmoty a o večnosti vesmíru. Dostali sme sa do zaujímavej situácie. Uplatňovaním vedeckej metódy veda odhalila svoje vlastné obmedzenia. Na základe kvantovej mechaniky a poznatkov z teórie relativity, ktoré boli zdrojom mnohých objavov, boli

objavené aj hranice nášho vedeckého poznania. Ukazuje sa, že sú to hranice, ktorých prekonanie nezávisí od nedostatku našich súčasných technických a finančných možností, ale sú to hranice, ktoré súvisia so samotnou podstatou hmotného sveta a kladú principiálne hranice jeho úplnému poznaniu.

Uveďme príklad. Uplatňovaním Newtonových pohybových zákonov vieme vypočítať dráhy planét, keď v tom istom čase poznáme ich polohu a rýchlosť. Pri pomalých rýchlostiach v porovnaní s rýchlosťou svetla a pri makroskopických objektoch vieme zmerať ich polohu aj rýchlosť v danom okamihu. Pri mikroskopických objektoch a rýchlostiach blížiacich sa k rýchlosti svetla nevieme súčasne zistiť ich polohu a rýchlosť. Je to obmedzenie vyplývajúce zo samotnej podstaty mikročastíc hmoty a z toho, že rýchlosť svetla je konečná, nie nekonečná. Takže pohybové zákony klasickej mechaniky nám nepomôžu. Narazili sme na hranice ich platnosti a musíme použiť zákony kvantovej mechaniky a teórie relativity. Nie že by Newtonove zákony už neplatili, ale vieme, že platia iba pre vymedzenú, ohraničenú oblasť prírodných javov.

Ešte počas môjho vysokoškolského štúdia bol všeobecne uznávaný vedecký názor, že vesmír je nekonečný v priestore aj v čase, že je tu od nekonečna a bude trvať do nekonečna. Išlo o zjavný rozpor s Bibliou a lektori ateizmu to s chuťou využívali, aby zdiskreditovali vieru v Boha. Riešenia Einsteinových rovníc však už vtedy opisovali iný vesmír. Vesmír, ktorý nebol stacionárny, ale sa rozpína. Einstein bol z toho nešťastný, lebo to nezodpovedalo vedeckým predstavám o nekonečnom vesmíre, a tak k výsledku pridal vymyslený príspevok, aby opisoval stacionárny vesmír. Neskôr sa pomocou presnejších astronomických meraní zistilo, že vesmír sa rozpína a najnovšie merania naznačujú, že sa rozpína stále rýchlejšie. Dnes už veda hovorí o vzniku vesmíru, ktorý opisuje ako Big Bang, čiže Veľký tresk. Hovorí o jeho možnom konci a vie sa zistiť aj jeho vek. Ukázalo sa, že šíriteľom mýtov bola veda a nie Biblia, ktorej cieľom nie sú lekcie z vedy, ale ukázať na Boha a na duchovnú dimenziu. Aj keď hovorí „nevedeckým“ jazykom, ukazuje sa, že tam, kde hovorí o prírode, nezavádza nás nejakými mýtami, ako si to suverénne dovoľuje veda. Biblia hovorí, že každé ľudské poznanie je nedokonalé, obmedzené a že plnosť poznania získame až prechodom z časnosti do Božej prítomnosti. □

ZBLIŽOVAŤ ODLIŠNOSTI

Má 35 rokov, skončenú SPŠS, odbor geodézia. S manželom Milošom majú 4 deti (Luciu, Alicu, Ivicu a Miloša).

Ako 22-ročná odovzdala svoj život Kristovi. Po deviatich rokoch na materskej pracovala štyri roky v zbore CB v Žiline ako pracovník s dorastom, neskôr z finančných dôvodov nastúpila do odboru, ktorý vyštudovala. Pred deviatimi rokmi začala spolu s manželom pracovať ako pomocník s mladším dorastom, neskôr so starším dorastom, pred mesiacom sa stala celoslovenskou tajomníčkou pre prácu s mládežou. Na dve otázky odpovedá **EVA MYJAVCOVÁ** zo Žiliny.

1. V nultom čísle Dialógu ste povedali, že „práca s mladými má zmysel“. Naozaj má, keď dnešná mládež všeobecne odmieta autoritu hodnôt?

Áno, má zmysel, o tom som hlboko presvedčená, a určite mi dajú za pravdu tak rodičia a učitelia, ako aj samotní mládežníci. Keby sme náš pohľad na dnešnú mládež nechali formovať iba tým, čo vidíme a počujeme na uliciach, v školách, v MHD, asi by sme rýchlo hodili „flintu do žita“ a zabalili to. Tak, ako sa rodič nedá odradiť od výchovy dieťaťa napriek tomu, že sa dieťa búri a „staví si hlavu“, lebo má na pamäti jeho budúcnosť s vierou, že raz jeho námaha s výchovou, prebdené noci, stavy na infarkt a modlitby prinesú ovocie, tak je to aj v práci s mládežou v cirkvi. Navonok sa zdá, že mladý človek odmieta všetko, čo je hodnotné, ale vo vnútri prahne po hodnotnom priateľstve, po nezištnom a úprimnom záujme o neho, istote, pokoji a zúfalo sa toto všetko snaží nájsť vo svete, ale nenachádza. Som presvedčená, že aby mohol dnešný mladý človek zmeniť svoj postoj k hodnotám, musí stretnúť niekoho, kto naozaj žije hodnotný život a ponúkne mu to, po čom prahne – vzťah a záujem.

Ak sa pozriem na celú moju službu v mládeži, je plná krásnych okamihov, keď Pán Boh konal v životoch mladých ľudí pred mojimi očami, ale samozrejme je to aj o zlyhaniach a chybách,

keď „konalo moje Ja“, no určite to nevnímam ako prehry, ale ako môj rast a výchovu. Viem len to, čo by som chcela dosiahnuť: dobehnúť beh viery v Jeho službách, nech je to kdekoľvek, ak bude On chcieť. Ak môže byť nejaká prehra v tejto službe, tak potom je to prehratý boj o vlastné deti a manželstvo. Toto by som naozaj prehrať nechcela!

2. S akým predsavzatím ste prijali funkciu koordinátorky? (Myslíte si, že mladí na východe majú spoločnú reč povedzme s Bratislavčanmi? V duchovnej oblasti asi áno, ale v spôsobe života a vnímaní problémov okolo seba a ich riešení... možno majú trochu problém. Ako budete spájať odlišnosti?)

Myslím, že je asi najdôležitejšie vytvoriť dialóg medzi mládežou v jednotlivých zboroch, ich vedúcimi, odborom mládeže, koordinátorom a Radou CB, zistiť potreby, ale i to, s čím vieme disponovať (hoci toto už prakticky vieme po posledných rokoch organizácie KMCB) a určite treba urýchlene riešiť systematickú prácu a vzdelávanie s vedúcimi mládeží, ale i mladších dorastov, ktorí doteraz ťahali za kratší koniec. To je veľmi ťažká práca s veľmi komplikovanou vekovou skupinou. No a samozrejme sa bude organizovať KMCB ako každý rok, treba nadviazať nové kon-

takty so zahraničím alebo rozvinúť súčasne, takže ťažko povedať, čo je najdôležitejšie. A určite sa vynoria ďalšie veci, ktoré bude treba riešiť – ktoré možno teraz nevidím a možno dostanú väčšiu prioritu. Chceme byť citlivá na problémy, ktoré sú, či možno hrozia, a s Božou múdrosťou sa k nim stavať.

Čo sa týka druhej časti otázky: rozdiely tu boli, sú a budú vždy, tomu sa nedá zabrániť. Jediné, čo môžeme ovplyvniť, je náš pohľad na ne, a to, ako ich využijeme v prospech budovania našej mládeže. Cirkev je o tom, že sme jedno telo zložené z rôznych údob. Čo ma znepokojuje, je, že ani v tej duchovnej oblasti nie je spoločná reč, čo niekedy nemusí byť zlé, práve naopak, ale vnímam rozdiely niekedy v najzákladnejších otázkach duchovného života, čo potom ovplyvňuje to, že majú mladí problém v spoločnej komunikácii a nažívaní. Takže ak je nejaké riešenie, vidím ho práve v tom, že sa rozbehne systematická práca v oblasti vzdelávania pracovníkov, ktorá poskytne naozaj zdravé vyučovanie zdôrazňujúce okrem iného hlavne moc a vážnosť Božieho slova a ním riadeného života a tiež dôležitosť našej identity v cirkvi. Verím, že i napriek rozdielnostiam môže mládež na Slovensku nájsť spoločnú reč a byť si navzájom obohatením a spoločne mocným Božím nástrojom v tomto svete.

□

Berlín zatvoril výstavu karikaturistov

Berlínska galéria dočasne zatvorila výstavu diel dvoch dánskych karikaturistov. Dôvodom boli vyhrážky zo strany radikálnych moslimov, ktorým sa nepáči, že na jednej z kresieb je zosmiešnená svätýňa Kába, jedno z najposvätejších miest islamu nachádzajúce sa v saudskoarabskej Mekke. Do berlínskej Galerie Nord, kde sa výstava koná, vtrhli v utorok večer šiesti mladí muži a začali sa usporiadať vyhrážať, že ak neodstránia kresbu Káby, „začnú sa násilnosti, budú lietať kamene a budú veľké problémy“, informoval riaditeľ galérie Ralf Hartmann.

Prečo ľudia veria?

Univerzita v Oxforde minie takmer 4 milióny dolárov na štúdium otázky, prečo ľudstvo verí v Boha. Tento grant pre Centrum Iana Ramseya pre vedu a náboženstvo posluží spoločnému trojročnému bádaniu antropológov, teológov, filozofov a ďalších vzdelancov nad problémom, či viera v nadprirodzené veci je základnou súčasťou ľudskej bytosti. „Je tu celý rad otázok. Napríklad čím to je, že človek prirodzene tiahne k viere v Boha, bohov alebo niečo nadľudské?“ povedal Roger Trigg, výkonný riaditeľ Centra. Povedal, že antropológický

či filozofický výskum naznačuje, že viera v Boha je všeobecnou ľudskou pohnútkou nachádzanou vo väčšine kultúr po celom svete, aj keď v Británii a v západnej Európe pohnútkou slabšou.

Evanjelikáli sa dištancujú

Vedúci zástupcovia evanjelikálnej Wheaton College (Wheaton pri Chicagu) sa dodatočne opäť dištancovali od dokumentu „Milovať Boha a blížneho“, ktorý podpísali v novembri spolu s veľkým počtom kresťanských teológov. Bola to odpoveď na „Spoločné slovo“, ktoré poslalo 138 moslimských duchovných v októbri na konci pôstneho mesiaca Ramadán do Vatikánu, ortodoxnej cirkvi, Svetovej cirkevnej rade, Svetovému anglikánskemu spoločenstvu, ako aj Zväzu luteránov, reformovaných, baptistov a metodistov. V ňom poukazovali na spoločné znaky Biblie a Koránu, obzvlášť na dvojicu prikázania milovať Boha a blížneho. Už po zverejnení kresťanskej odpovede sa zdvihla ostrá kritika od konzervatívnych evanjelikálov, napríklad od prezidenta teologického seminára južných baptistov v Louisville (Kentucky) Alberta Mohleho a tiež od riaditeľa Inštitútu pre štúdium islamu a kresťanstva Patricka Sookhdeo (Londýn). Podľa nich sa kresťanské chápanie Božej lásky

zásadne líši od moslimského. Pre kresťanov sa Božia láska zjavila v zástupnej smrti Ježiša Krista a v jeho zmŕtvychvstaní. To islam odmieta. Sookhdeo síce víta posun islamských učencov smerom dopredu, ale odpovedá je „výpredaj“ a „zrada“ kresťanskej viery. Aj v Nemecku sa zdvihla kritika evanjelikálov voči podpore dokumentu. Časopis „Vyznávajúca cirkev“ Spolku pre reformátorskú publicistiku (Biedenkopf) varoval pred „pretrhnutím hrádze“.

Rádiomisia vysielajú aj v Benine

Medzinárodná evanjelikálna rádiomisia Trans World Radio (TWR) dala 1. februára do prevádzky nový strednovlnný vysielateľ pre oblasť západnej Afriky. Vysielateľ je blízko mesta Parakou v Benine a stál cca 1,2 milióna eur. Zo 7,5 miliónov obyvateľov Beninu je 50 % príslušníkov prírodných náboženstiev, 30 % kresťanov a 20 % moslimov. Veľmi rozšírený je tu pohanský voodoo kult, ktorý bol v minulosti štátnym náboženstvom. Kresťanský prezident Mathieu Kérékou poprosil v roku 2003 TWR o stavbu vysielacej stanice a udelil licenciu pre krátko- a strednovlnný vysielateľ. Celosvetovo vysielajú TWR programy vo viac ako 200 jazykoch.

(podľa rádia7 pripravila jr)

REDAKČNÉ OZNAMY

Vážení priatelia, čitatelia!

Hoci sme len začali, **ďakujeme** za zvyšujúci sa záujem o DIALÓG, aj keď predaj ešte nie je dostačujúci na to, aby sme sa dostali z červených čísel. Veríme, že naše spoločné úsilie prinesie výsledky a náklad časopisu sa zvýši.

Prosíme všetkých, čo nám posielajú príspevky, aby k nim pripájali aj svoje foto v digitálnej podobe na našu mailovú adresu, a informáciu o svojej profesii, aby sme aspoň jednou vetou mohli každého autora predstaviť. K takýmto portrétoým fotografiám autorov článkov nebudeme uvádzať autorov foto!

Uzávierka článkov do 25. dňa v mesiaci. Uzavierka Fóra čitateľov vždy do konca mesiaca.

Od budúceho čísla budeme v časopise uvádzať biblické citáty z ekumenického prekladu Biblie.

K webovej diskusii: V časopise nebudeme uverejňovať anonymné diskusné príspevky, aj keď na webe im nezabráname. Takže prosíme: Diskusný príspevok, meno a priezvisko a bydlisko.

AK NÁS CHCETE FINANČNE PODPORIŤ, VOPRED ĎAKUJEME.

Č. ú. : Tatra banka 2628040883/1100

Časopis DIALÓG si aj naďalej môžete objednať u zborových distribútorov (bez poštovného), alebo priamo v redakcii (s poštovným). Adresa v tiráži.

Básne Ondreja Fabriciho a ich úryvky, ktoré dodnes vie naspamäť dcéra Jaroslava.

Autoportrét.

Hoc tisíc ráz ma k zemi zrazí zákerná zloba ľudských síl,
ja vstanem tisíc dvesto razy, jak šteňa lížuc bôľ si z žíl,
za cieľom pôjdem kolenačky, ak bude treba tak mi ísť
sťa Jakob usnem horeznačky,
na seba vezmem z duba list
a pôjdem, pôjdem túžbou hnaný,
kde koniec zemských bolesti,
aby som nebol žalovaný sťa vinník ľudských nerestí.
Hoc tisíc ráz ma k zemi zrazí zákerná zloba ľudských síl,
ja vstanem tisíc dvesto razy
– v tej pravde, pre ktorú som žil.

Život

A čo je život?
Iskra neba, do prachu zeme vložená,
Bliká, zažiari, zjaví celkom seba,
až keď je hliny zbavená
Život – to stále žertvovanie,
za šťastie druhých, za iných ,
to sebe stále zomieranie,
zrod časov večne budúcich.

Smrť

Smrť nie je iba smutná správa.
Smrť nie je kuvik na plote.
Smrť, to je mocnosť, krutá, dravá,
čo rabstvom vládne v temnote.
Výboj atómu, čo borí svety,
nehmotu s hmotou zrovnáva.

Jairova dcéra

(z Prológu)

Zriem okom duše zaroseným,
prasklinou hliny zoschnutej...
Na závan čakám tvojej sily,
čo vzkriesi mŕtvych k životu...
Hoc na všetky, Pane, zvú ťa sveta strany, prídi aj k ľudu pod Tatrami.
Príď skoro Pane, ešte z rána, hľa zomiera nám dieťa, panna.

JAROSLAVA ŠICKOVÁ-FABRICI: Objatie 1

V budúcom čísle:

Téma:
EKUMÉNA
na východnom
Slovensku

Náš hosť:
ZBOR
V LEVICIACH

Seriál:
VEDA
A VIERA

Pripravujeme:
DIALÓG
MLADÝCH